

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra klinických a preklinických oborů

Diplomová práce

Životní styl matek na rodičovské dovolené žijících na Třeboňsku

Vypracovala: Bc. Alena Brožová
Vedoucí práce: Prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc., dr.h.c.
České Budějovice 2014

Abstrakt

Narozením dítěte se změní život celé rodiny, především však matkám, které zůstávají s malým dítětem doma na rodičovské dovolené častěji než otcové. Přestávají chodit do zaměstnání, většinu svého času věnují dítěti a domácnosti. S tím může být spojena ztráta osobních koníčků, omezení sociálních kontaktů či možnosti seberealizace.

Pokud však žena začne o této době strávené doma uvažovat jako o důležité části svého života, kterou je nutné naplnit a ne ji jen přežít, může objevit dostatek prostoru. Vynoří se nové možnosti, na které předtím třeba nepomyslela. Není na místě čekat až na dobu kdy dítě vyroste. Mateřství je zdrojem neopakovatelných zkušeností, je to čas, který můžeme věnovat nejen dětem, ale i sobě. Jde především o to, tento čas využít.

Diplomová práce se zabývá životním stylem matek na rodičovské dovolené žijících v malých obcích na Třeboňsku. Mapuje aspekty jejich života jako je volný čas, osobní koníčky, aktivity s dětmi, společenské kontakty, možnosti vyžití v místě bydliště, osobní rozvoj, sociální oporu a spokojenost v současném životním období. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a empirickou.

Teoretická část je členěna do šesti okruhů, první se zabývá vymezením pojmu rodina, tím jak se rodina vyvíjela až do současné podoby, jejími funkcemi. Druhý okruh definuje rodičovství, zabývá se změnami, které narození dítěte přináší do rodiny, potřebami dítěte, mateřskou a rodičovskou dovolenou. Třetí okruh popisuje jak sladit péči o dítě a zaměstnání, zaměřuje se na možnosti institucionální péče o děti, zabývá se genderovými stereotypy a dělbou práce v rodině.

Čtvrtý okruh definuje životní styl a s tím související pojmy jako je volný čas, způsoby jeho trávení a životní styl matek na rodičovské dovolené. Pátý vymezuje pojem vesnice, region Třeboňsko, zabývá se sociální izolací matek žijících na vesnicích. Šestý okruh popisuje teoretická východiska, zaměřuje se na sociální oporu matek na rodičovské dovolené a sociálně ekologický model.

Na začátku empirické části jsou stanoveny cíle práce. Symbolickým cílem je upozornit organizaci veřejné správy dané obce na omezené možnosti trávení volného času rodin s dětmi žijících v místních částech Třeboně. Aplikační cíl si klade za úkol zvýšit informovanost členů veřejné správy, aby věnovali větší pozornost rodinám s dětmi, vymezili finance z rozpočtu na aktivity s tím spojené. Poznávacím cílem práce je zjistit jak rodičovství ovlivňuje životní styl současných matek na rodičovské dovolené žijících v malých obcích a jaké faktory mají vliv na trávení jejich volného času.

Ke sběru dat byla použita strategie kvalitativního výzkumu a zvolena technika polostrukturovaného dotazování. Základní soubor tvořily matky na rodičovské dovolené žijící v malých obcích – místních částech Třeboně. (Břilice, Přesecka, Stará Hlína, Nová Hlína, Holičky, Branná) Výzkumný soubor byl vybrán metodou „sněhové koule“, kdy výzkumník zvolil jednu respondentku a ta pak doporučila další. Celkem se výzkumu zúčastnilo 15 žen.

Rozhovory probíhaly v období leden – březen 2014. Před začátkem rozhovoru byla každá žena požádána o souhlas s nahráváním na diktafon. Všechny rozhovory probíhaly bez přítomnosti partnerů respondentek, u některých byly přítomny jejich malé děti.

Záznamy rozhovorů byly přepsány do textové podoby. Dalším krokem bylo jejich pečlivé pročitání, roztřídění a redukce dat. Dále byla provedena klasifikace zásadních sdělení, data byla kategorizována a pro přehlednost zpracována do tabulek, které usnadňují organizaci získaných dat. V souladu s výzkumnými otázkami vzniklo deset kategorií: volný čas, koníčky před narozením dítěte, koníčky po narození dítěte, společenské kontakty, aktivity s dětmi, možnosti vyžití v obci, nedostatky v obci, osobní rozvoj, sociální opora a spokojenost.

V diskuzi jsou porovnávány výsledky výzkumu s názory jiných autorů zabývajících se danou problematikou. Z výzkumu vyplynulo, že rodičovství zásadně ovlivňuje životní styl matek především v aspektech volného času, osobních koníčků, seberealizace a osobního rozvoje.

Současné maminky na rodičovské dovolené se svým dětem hodně věnují, snaží se s nimi aktivně trávit společný čas. Bohužel, některé potřeby matek zůstávají tak trochu stranou. Ve většině případů kapacita na své zájmy, koníčky a osobní rozvoj ženám při péči o domácnost a děti (někdy i manžela) už prostě nezbyvá.

Domnívám se, že není dobré zcela rezignovat na své zájmy a potřeby, ani v tak náročném období jakým rodičovská dovolená bezesporu je. Žena může mít pocit, že se své rodině musí obětovat, ale pokud není vnitřně spokojena sama se sebou, pocítí to brzy i její nejbližší, jelikož dlouhodobé neuspokojování a potlačování vlastních potřeb přináší frustraci. To se může negativně odrazit jak ve vztahu k partnerovi, tak k dětem. Některé ženy může samozřejmě plně uspokojovat výchova dětí a nic dalšího k životu nepotřebují, to je jistě v pořádku. Z oslovených respondentek to však byla pouze jedna, která vypověděla, že je naprosto spokojena, ostatním pak scházela právě ten volný čas v nejvíce případech a také společnost což s tím souvisí.

Dalším faktorem, který má vliv na životní styl těchto maminek je i místo jejich bydliště. Všechny respondentky vypověděly, že musí řešit dojíždění do města ať už za aktivitami pro své děti, tak svými, jelikož v daných obcích nejsou téměř žádné možnosti vyžití. S tím souvisí i další běžné věci jako obstarávání nákupů, lékař, dojíždění otců za prací atd. V souvislosti s dojížděním pak narážejí matky na problém, jelikož městská doprava jezdí zřídka, je tedy nutné mít doma k dispozici auto.

Na trávení volného času matek na rodičovské dovolené žijících v malých obcích na Třeboňsku má vliv několik faktorů současně. Především je to míra sociální opory, kterou mají ve svém partnerovi a širší rodině, také vzdálenost od původní rodiny. Dále je to místo bydliště a v neposlední řadě i osobnost samotné maminky, její ambice a motivace, schopnost udržet si své záliby i po narození dítěte.

Z provedeného výzkumu lze obecně sestavit obraz toho, jak žijí maminky na rodičovské dovolené v malých obcích na Třeboňsku. Nastiňuje jakým způsobem tráví tyto ženy svůj volný čas i dny s rodinou, jaké mají potřeby, možnosti, přání i vztahy s okolím. Cíl práce se tedy podařilo naplnit. Práce může být využita jako informační materiál pro nastávající maminky, rodiče malých dětí, dále pro studenty a v neposlední řadě pro členy veřejné správy daných obcí.

Abstrakt

The birth of a child changes the life of the whole family, but especially of the mother who stays, more often than the father, at home with her baby on parental leave. Mothers no longer go to work; they spend most of their time with their children and with housework. This may be linked to the loss of personal hobbies, the reduction of social contacts and fewer self-fulfilment options.

However, if a woman starts thinking about the time spent at home as an important part of her life, which needs to be fulfilled and not only survived, ample opportunities may appear. New opportunities, which she has not thought of previously, start to emerge. It is not necessary to wait for the time when the children grow up. Motherhood is a source of unrepeatable experience; it is time that we may devote not only to children but also to ourselves. Above all, it is about using this time meaningfully.

This thesis deals with the lifestyles of mothers on parental leave, living in small municipalities in the Třeboň region. It maps various aspects of their lives such as leisure time, personal hobbies, activities with children, social contacts, the options for various activities at the place of residence, personal development, social support, and satisfaction with the current period of life. The thesis is divided into two parts – a theoretical one and an empirical one.

The theoretical part is divided into six areas – the first one deals with the definition of the concept of family, with the ways families have evolved to their current form, and with its function. The second area defines parenting; it deals with the changes that childbirth brings to the family, with the needs of the child, with maternity and parental leave. The third area describes the ways of combining childcare and work; it focuses on the options of institutional care for children; it deals with gender stereotypes and division of work in the family.

The fourth area defines the lifestyle and related concepts such as leisure time, ways of spending it and the lifestyles of mothers on parental leave. The fifth one defines a village, the Třeboň region; it deals with the social isolation of mothers living at villages. The sixth area describes the theoretical background; it focuses on the social support for mothers on parental leave and a socio-ecological model.

At the beginning of the empirical part, the objectives of the thesis are defined. A symbolic objective is to draw the attention of public administration bodies in individual municipalities to the options for families, living in the boroughs of Třeboň, to spend leisure time with their children. The application objective aims to raise the awareness of public administration staff in order to pay greater attention to families with children, to allocate finance from the budget for the activities associated with it. The cognitive objective is to find out how parenting affects the lifestyles of contemporary mothers on parental leave, living in small municipalities and what factors have an impact on spending their leisure time.

The data was collected using the qualitative research strategy and the chosen technique was semi-structured interviews. The basic group consisted of mothers on parental leave, living in small municipalities – boroughs Třeboň: Břilice, Přeseka, Stará Hlína, Nová Hlína, Holičky, and Branná. The research group members were selected using the ‘snowball’ method when the researcher selected one respondent and she recommended the others. A total of 15 women participated in the research.

The interviews took place in the period between January and March 2014. Prior the interviews, each woman was asked to consent with being recorded on a dictaphone. All the interviews took place without the presence of the respondents’ partners; small children were present at some of them.

The records of the interviews were transcribed into text. The following step was to read through them carefully, to sort them, and data reduction. After that, important information was classified; the data was categorized and processed into tables, to enhance clarity, that facilitate the organization of the data obtained.

In accordance with the research questions, ten categories were established: leisure time, hobbies before childbirth, hobbies after childbirth, social contacts, activities with children, options for activities in municipalities, deficiencies in municipalities, personal development, social support and satisfaction.

The discussion compares the research results with the views of other authors dealing with the issue. The research showed that parenting affects fundamentally the lifestyles of mothers, especially in terms of leisure time, personal hobbies, self-fulfilment and personal development. Contemporary mothers on parental leave devote a lot of time to their children; they try to spend their time with them actively. Unfortunately, some needs of mothers still remain a bit neglected. In most cases, there is no capacity left for the interests, hobbies and personal development for women taking care of their households and children (sometimes even of their husbands).

I think it is not good to give up fully one's interests and needs, even in such a demanding period which parental leave undoubtedly is. A woman may feel that she must sacrifice her time to her family, but if she is not satisfied internally with herself, even her closest persons will soon become to feel that, since long-term failure in satisfying one's own needs and repressing them brings frustration. This can negatively affect both the relations to their partners and children.

Of course, some women may be satisfied fully by upbringing their children and they do not need anything else to live – there is certainly no problem in that. However, this was the case for only one of the respondents interviewed. This woman said that she was completely satisfied; it was leisure time that the others missed in most cases as well as social contacts, which is related to it.

Another factor affecting the lifestyles of these mothers is also the place of residence. All of the respondents stated that had to deal with commuting to the town, whether for activities with their children or for their own activities, since there are almost no options for any activities in the municipalities concerned. This is related to other common things such as shopping, visits to doctors, the fathers' commuting to work, etc. In terms of commuting, the mothers are confronted with a problem since municipal public transport runs infrequently, so it is necessary to have a car at home.

Spending leisure time by mothers on parental leave living in small municipalities in the Třeboň region is affected by several factors at the same time. First of all, it is a level of social support which they have in their partners and extended families, including the distance from their original families. It is also the place of residence and, last but not least, the personalities of the mothers themselves, their ambitions and motivations, the ability to keep up their hobbies even after childbirth.

In general, the conducted research makes it possible to put together a picture of ways mothers on parental leave live in small municipalities in the Třeboň region. It outlines the ways these women spend their leisure time and days with their families, what their needs, possibilities, wishes and relationships with the others are. Therefore, the objective of the thesis has been met. The thesis can be used as informative material for mothers-to-be, parents of small children, for students and, last but not least, for the staff at the public administrations of the municipalities concerned.

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 19.5 2014

Poděkování

Děkuji vedoucímu své diplomové práce prof. MUDr. Miloši Velemínskému, CSc., Dr.h.c. za cenné rady a připomínky, respondentkám za jejich odpovědi a své rodině za podporu a trpělivost v průběhu studia.

Obsah

ÚVOD.....	13
1. SOUČASNÝ STAV.....	15
1.1 Rodina.....	15
1.1.1 Vývoj rodiny.....	16
1.1.2 Současná česká rodina.....	18
1.1.3 Funkce rodiny.....	20
1.2 Rodičovství.....	22
1.2.1 Dítě v rodině.....	23
1.2.2 Potřeby dítěte.....	25
1.2.3 Mateřská a rodičovská dovolená.....	26
1.3 Péče o dítě a zaměstnání.....	28
1.3.1 Institucionální péče o děti.....	30
1.3.2 Genderové stereotypy.....	32
1.3.3 Dělbba práce v rodině.....	34
1.4 Životní styl.....	36
1.4.1 Volný čas.....	38
1.4.2 Způsoby trávení volného času.....	40
1.4.3 Životní styl matek na rodičovské dovolené.....	43
1.5 Definice vesnice.....	44
1.5.1 Třeboňsko.....	45
1.5.2 Sociální izolace matek na vesnicích.....	45
1.6 Teoretická východiska.....	47
1.6.1 Sociální opora matek.....	47
1.6.2 Sociálně ekologický model.....	48
2. CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	49
2.1 Symbolický cíl.....	49
2.2 Aplikační cíl.....	49
2.3 Poznávací cíl.....	50

3. METODIKA.....	51
3.1 Technika sběru dat.....	51
3.2 Charakteristika výzkumného souboru.....	51
3.3 Proces sběru dat.....	52
3.4 Metodika vyhodnocování dat.....	52
3.5 Etický aspekt.....	52
4. VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE.....	53
4.1 Identifikační údaje.....	53
4.2 Volný čas.....	54
4.3 Koníčky před narozením dětí.....	56
4.4 Koníčky po narození dětí.....	57
4.5 Společenské kontakty.....	59
4.6 Aktivity s dětmi.....	61
4.7 Možnosti vyžití v obci.....	62
4.8 Nedostatky v obci.....	64
4.9 Osobní rozvoj.....	66
4.10 Sociální opora.....	68
4.11 Spokojenost.....	70
5. DISKUZE.....	72
6. ZÁVĚR.....	79
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	81
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	87
9. PŘÍLOHY.....	88

Úvod

Téma své diplomové práce Životní styl matek na rodičovské dovolené žijících na Třeboňsku jsem si vybrala protože, se domnívám, že tomuto významnému období v životě ženy je věnována zatím ještě malá pozornost. Stále se hovoří o tom jak být dobrou matkou a manželkou, jak zvládat domácnost a výchovu dětí, jak si udržet partnera, přitom se však trochu pozapomíná na samotnou ženu – matku a její potřeby.

Je samozřejmě v pořádku, když ženu mateřství zcela naplňuje a uspokojuje, někdy však s novou životní rolí mohou přicházet i negativa, která nepříznivě ovlivňují život celé rodiny. Ve většině rodin přestává matka chodit do zaměstnání a zůstává s malým dítětem doma. S tím může být spojena ztráta sociálních kontaktů, především pro ženy žijící na vesnicích pak může být problémem kde získat přátele a sociální oporu. Omezeny jsou také možnosti kde a jakým způsobem trávit volný čas.

Specifickým rysem péče o děti je i dlouhodobé nevyužívání a nerozvíjení některých schopností, jednotvárná stereotypní práce doma bez kontaktu s okolím. Většina žen je zvyklá věnovat se svým dětem naplno, přizpůsobovat se jejich požadavkům, často opomíjet i vlastní potřeby. Je však důležité věnovat také určitý čas sobě a svému osobnímu růstu, jelikož spokojená matka znamená spokojené dítě. Naopak frustrovaná matka svou nespokojenost přenáší i na ně. (Marksová-Tominová, 2009)

Na rodičovské dovolené mnohé ženy ztrácejí kontrolu nad svým časem a přicházejí o většinu svého soukromého života. Pokud však žena začne o této době strávené doma uvažovat jako o důležité části svého života, který je nutné naplnit a ne ho jen přežít, může objevit dostatek prostoru. Vynoří se nové možnosti, na které předtím třeba nepomyslela. Není na místě čekat až na dobu kdy dítě vyroste. Mateřství je zdrojem neopakovatelných zkušeností, je to čas, který můžeme věnovat nejen dětem, ale i sobě. Jde především o to, tento čas využít.

Při své druhé rodičovské dovolené se mi podařilo skloubit roli matky s rolí studentky a tato kombinace se mi velmi osvědčila. Studium mi poskytuje možnost vybočit z domácího stereotypu, být v kolektivu lidí stejných zájmů a věnovat se intelektuální činnosti, což mi dodává energii a uspokojuje mou potřebu seberealizace.

Možnosti matek na rodičovské dovolené věnovat se nějaké své aktivitě mimo domov, samozřejmě většinou záleží na míře podpory a pomoci jejich nejbližších především pak partnera, který je také rodič. Vše záleží na dobré komunikaci a kompromisech. Duševní očista matky a odreagování, jsou důležité nejen pro ni samotnou, ale i pro pohodu celé rodiny. V podstatě tolik nezáleží na tom čemu se žena věnuje, ale v jaké míře ji tato činnost pomáhá načerpat novou energii.

Cílem mé práce je zjistit jak rodičovství ovlivňuje životní styl současných matek na RD žijících v malých obcích na Třeboňsku. Formou osobních výpovědí těchto žen bude zmapována problematika jejich životního stylu, bude zjišťováno jaké faktory mají vliv na trávení jejich volného času.

Diplomová práce může být využita jako informační materiál pro studenty, matky a v neposlední řadě pro organizaci veřejné správy dané obce.

1. SOUČASNÝ STAV-

1.1 Rodina

Rodina je nejvýznamnější součástí společenské mikrostruktury, která člověka provází ve všech fázích jeho života. (Matoušek, 2003) Je základní sociální skupinou, je spojena výlučností svých vztahů, soužitím ve společné domácnosti, sdílením přítomnosti, společnými aktivitami i plánováním společné budoucnosti. (Vágnerová, 2012) Je založená na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí. Její členové plní společensky určené a uznané role, vyplývající ze soužití a ze souhrnu funkcí, které podmiňují existenci tohoto společenství. (Matoušek, 2003)

Od pradávna byla rodina prvním a mnohdy i jediným zdrojem podpory lidí, kteří se dostali do nesnází, a to bez ohledu na to, jestli se s handicapem již narodili, nebo jejich nesnáze vznikly později. V tradičních společnostech vládla v rodině plná ekonomická i vztahová solidarita. V soudobých západních společnostech přebíral na sebe starost o lidi ve vážných nesnázích do značné míry stát. (Matoušek a kol., 2008)

Rodina nevzniká pouze na základě manželství, ale o rodinu jde i tehdy, jestliže rodiče dítěte spolu žijí, aniž by uzavřeli manželství, jako rodinu chápeme i soužití jen jednoho rodiče s dítětem. (Hrušáková, Králíčková, 2006) Rodina je prvním modelem společnosti, s jakým se dítě setkává. Předurčuje jeho vývoj, jeho vztahy k jiným skupinám lidí. (Matoušek, 2003) Rodina je prostředím do kterého se dítě narodí, bez jakékoliv jiné možnosti volby. (Kraus, 2008) Je unikátní a nenahraditelnou institucí, jelikož optimálně spojuje osobní zaujetí dospělých na prospěchu partnerů i dětí a univerzální zájem společnosti na stabilizovaném soužití mužů a žen i na socializaci řádných občanů. (Matoušek a kol., 2008)

Fungující rodina se vyznačuje vysokým stupněm soudržnosti a spoluprací mezi všemi členy navzájem, emočně pozitivními vztahy, které umožňují poskytování i přijímání vzájemné opory a z toho plynoucí životní jistoty, otevřenou a srozumitelnou komunikací mezi svými členy a jejich vzájemným respektem. Dynamikou vztahů, která se projevuje v postupných změnách rolí i postojů, plynoucích z vývoje dětí, proměnlivou dělbou rolí, při které se respektuje zralost i zájmy jednotlivých členů. Schopností překonávat zátěžové situace, oporou rodiny v širším sociálním zázemí. (Dunovský a kol., 1999)

Rodina může dobře fungovat jen tehdy, jestliže uspokojuje potřeby a požadavky všech svých členů. Jedním z jejích hlavních posláních je poskytovat členu rodiny ochranu a péči, a to především v obdobích, kdy není schopen se o sebe postarat. Dává mu pocit jistoty a bezpečí v kruhu domova a jeho nejbližších. (Švejcar a kol., 2003) Rodinné soužití je tvořeno čtyřmi základními složkami: péčí o domácnost, finančním hospodařením, péčí o dítě a organizací volného času. Důležité je, aby se partneři shodli na jejich uspořádání a organizaci. (Plzák, 2007)

1.1.1 Vývoj rodiny

Rodina prošla v průběhu staletí mnoha zásadními proměnami. Až do 19. století nebylo založení rodiny věcí individuální volby. Nové rodiny se zakládaly kvůli zájmům rodů z nichž manželé pocházeli. (Matoušek a kol., 2008) Typickou rodinou 18.-19. století byla rodina vícegenerační. V ní se odehrával celý vývoj jedince, který prakticky po celý život nemusel rodinný kruh opustit. Rodina si sama vyráběla téměř vše co potřebovala, co nepotřebovala pak směňovala. (Švejcar a kol., 2003) Její ekonomická aktivita byla velmi výrazná, do výrobní oblasti byli zapojeni všichni její členové. Emocionální složka života rodiny však byla chudá a v podstatě podřízená složce ekonomické. Svým „nemohoucím“ členům (dětmi, postiženým, starým osobám) poskytovala potřebnou péči.

Nároky na přípravu jedince pro jeho společenské uplatnění byly minimální a rodina je převážně dokázala zajistit sama. Nároky na vzdělání začaly narůstat až později s rozvojem průmyslu, industrializace, která vyžadovala stále více vzdělanějších lidí. Rodina měla velkou stabilitu, vázanou na posloupnost majetku, který vlastnila. Rodině dominoval muž – otec, šlo tedy o tzv. rodinu patriarchální. Reprodukce patriarchální rodiny byla značná, antikoncepční praktiky ještě nebyly známé. (Dunovský a kol., 1999) Děti rodičům „sesílal“ Bůh, o vhodné době k narození dítěte, ani o počtu dětí neuvažovali. (Matoušek a kol., 2008) Porodnost byla vysoká, kojenecká úmrtnost však také. (Dunovský a kol., 1999)

S rozvojem průmyslu postupně dochází k migraci za prací do měst, rodiče odcházejí mimo rodinu do práce a původní venkovská rodina se mění v rodinu městskou. Přerušují se původní široké vzájemné vazby, její členové se osamostatňují. Vzniká rodina moderní – rovnostářská, kdy otec a matka vykonávají společně rodičovskou moc. (Švejcár a kol., 2003) V ekonomické oblasti se rodina stává závislá na fungování celé společnosti. Dochází k výrazné redukci velikosti rodiny (domácnosti) a to jak co do počtu generací, tak co do počtu jejích členů. (Dunovský a kol., 1999)

Tvoří ji zpravidla jen rodiče (nebo jeden z nich) a jedno či několik dětí. (Jandourek, 2008) Jedná se tedy o rodinu nukleární. Vazby mezi jejími členy již nejsou postaveny na majetku, ale především na citové rovině. Vztah rodičů a dětí přestává být vztahem nadřazenosti a podřízenosti. Tato rodina je málo stabilní, křehká, snadno se rozpadá. (Švejcár a kol., 2003)

Bydlení ve městě v malých bytech, odchody rodičů za prací mimo domov, dětí do mateřských škol či do škol, to vše rodině nedovoluje, aby pečovala o své členy z dřívější generace. Stejně tak nestačí v plném rozsahu na péči o své děti a jejich výchovu. I zde je tedy nutná účast společnosti. Zaváděním antikoncepce se prosazuje plánovaná reprodukce (chtěné dítě), počet dětí v rodině se podstatně snižuje. Zvyšuje se význam emocionality a zájem rodičů o zajištění optimálních podmínek pro jejich děti. (Dunovský a kol., 1999)

Pokračující industrializace společnosti snižuje potřebu rodičovské kontroly nad výběrem partnera. Dochází k zásadní proměně instituce manželství, na místo domluvených manželství, která stvrzovala rodinný status a byla především ekonomickým nebo politickým aktem, nastupují manželství uzavřená z lásky. Vyčleněním ekonomické produkce mimo domácnosti rovněž došlo k potlačení ekonomické a posílení emocionální stránky manželství. (Kreidl, 2003)

1.1.2 Současná česká rodina

Rodina jako specifická společenská skupina stále zaujímá svébytné postavení ve struktuře společnosti, současně se však její podoba značně proměnila. (Radvanová, 2011) Mění se očekávání trvalosti vztahu, jednotlivci nechce riskovat, „obětovat“ se v zájmu rodiny, nechává si prostor pro změnu. Objevuje se řada alternativ společného soužití např. partnerství kdy oba jedinci mají vlastní domácnost, matka s dítětem o jehož existenci otce neinformuje, vztah s dětmi bez formální stránky manželství, partnerství úmyslně bez dětí. (Gillernová a kol., 2011)

Pro nesezdané soužití dvou partnerů se používá termínu kohabitace. Jde o styl jehož obliba roste a to nejenom u nás. Stává se běžnou formou soužití, kdy spolu muž a žena žijí, vedou sexuální život a případně i vychovávají děti bez uzavřeného sňatku. (Peuckert, 2008)

Nesezdané soužití může mít různé podoby, může jít o krátkodobé soužití, ale i o dlouhodobý vztah do kterého se narodí děti a je alternativou manželství. Společností je tato forma partnerství tolerována, v důsledku toho nemají mladí lidé potřebu svůj vztah formálně stvrzovat. (Vítečková, Brabcová, 2010) Stále je však pravděpodobné, že jde spíše o předstupeň manželství než o jeho náhradu. (Musick, 2007) Výzkumy ukazují, že nesezdaná soužití se dají považovat za křehčí a méně stabilní než manželství. (Vohlídalová, Maříková, 2011)

Současná rodina se vyznačuje nízkou stabilitou, Česká republika patří mezi státy s nejvyšším podílem rozvodovosti. To se promítá do složení rodin a domácností. Následkem rozvodu vzniká často neúplná rodina s dětmi, domácnost jednotlivce či jiná doplněná tzv. znovusložená úplná rodina. V neúplných rodinách u nás žije 1,5 milionu osob. (Gillernová a kol., 2011) I přes narůstající počet samovychovatelů, zůstává rodina nejdůležitější sociální instancí, jejíž výchovné úkoly jsou nenahraditelné. (Baumann, 2007)

Přesto z výsledků řady šetření vyplývá, že založit rodinu a vychovávat děti představuje i dnes pro většinu lidí jeden z nejdůležitějších životních cílů. Zároveň však nabývají na důležitosti některé hodnoty, které mohou naplňování ideálu rodinného života různými způsoby ovlivňovat. K těmto hodnotám patří například větší důležitost přikládána penězům a zajímavé, užitečné práci.

V průběhu 90. let došlo v ČR k velkému poklesu sňatečnosti svobodných v nižším věku, sňatky jsou odkládány na pozdější dobu, tedy do vyššího věku. Zároveň výrazně poklesl celkový počet uzavíraných manželství. Průměrný věk při uzavření prvního manželství vzrostl během posledních patnácti let u mužů i žen o více než šest let. (Hohne a kol., 2010) Lidé často vstupují do manželství až po nějaké době, kdy spolu žijí jako nesezdaný pár. (Brantzen, 2002)

Také rodičovství se odsouvá na pozdější období. Neustále se zvyšuje průměrný věk ženy při narození prvního dítěte. Za posledních dvacet let vzrostl o víc než pět let, na hodnoty kolem 28 let. (Šídlo, 2013) V důsledku toho může docházet ke snižování porodnosti. Často pak chybí ochota měnit přijatý životní styl bez dětí, opustit kariéru, nebo se vyskytnou zdravotní komplikace spojené s věkem.

Nízká úroveň porodnosti souvisí i s hodnotovými prioritami mladých lidí, posiluje se individualismus a zdůrazňuje seberealizace. (Gillernová a kol., 2011) Zejména vysokoškolsky vzdělané ženy mohou vnímat vstup do mateřství jako překážku svému postavení a seberealizace na trhu práce. (Oláh, Bernhardt, 2008)

Vzrůstají preference svobodného života s minimální zodpovědností, důraz je kladen na zvyšování vzdělání, kvalifikace, budování kariéry jako reakce na rozšiřující se možnosti a požadavky pracovního trhu. Také tlak na flexibilitu a disponibilitu pracovníků, především v náročnějších profesích odsouvá zájem o rodinu na vedlejší kolej. (Šrajer, Musil, 2008) Dalšími příčinami mohou být i obavy ze ztráty zaměstnání, materiální a finanční důvody nebo bytová otázka. (Hašková, Pomahačová, 2006)

Dítě již není osou partnerského vztahu, jak tomu bylo dříve, ale pouze jednou z mnoha možností realizace jedince. Postmoderní společnost nabízí mnoho variant životního stylu. Z tohoto důvodu také narůstá počet mužů a žen, kteří zůstávají celoživotně dobrovolně bezdětní. (Gillernová a kol., 2011)

Řada autorů označuje současnou situaci rodiny jako její krizi. Toto tvrzení zdůvodňují řadou nepříznivých demografických ukazatelů jako je například vysoká rozvodovost, zvyšující se počty dětí narozených mimo manželství, zvyšující se počty týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí, vysoká kriminalita dětí a mladistvých, sebevraždnost dětí a mladistvých, narůstající agresivita a dalšími společensky nežádoucími jevy. (Dunovský a kol., 1999)

Zvětšují se ekonomické rozdíly mezi jednotlivými rodinami. Určitou zátěž pro rodinu představuje na jedné straně podnikání a na druhé straně hrozba ztráty zaměstnání a nezaměstnanost. Členové rodiny spolu tráví méně času než dřív, rodinné vztahy nejsou tak pevné. (Šmolka, Mach, 2008)

1.1.3 Funkce rodiny

První je funkce biologicko-reprodukční, má zajistit obnovu rodu, zrod nového člověka, nového člena rodiny. (Švejcar a kol., 2003) Ve všech známých společnostech se sice rodí děti i mimo manželství, ale nikde není ilegimita výslovně schvalována, rodina tak stále zůstává základní jednotkou plození nové generace. (Langmeier, Krejčířová, 2006) Naplnění této funkce není jen projevem sexuální aktivity, ale především převzetí zodpovědnosti za narozené dítě a vytvoření podmínek pro něj. (Švejcar a kol., 2003)

V současnosti dochází k oslabování této funkce rodiny. Přibývá mladých lidí, kteří volí jinou cestu než výchovu dětí. (Gillernová a kol., 2011) Změnila se také společenská pozice dětí, zatímco kdysi bylo dítě pro rodinu „ekonomickým přínosem“, dnes je „ekonomickým výdajem“. (Mišíková, 2003) Stoupá citová hodnota dítěte, může být vnímáno také jako pojistka proti osamělosti. (Matějček, Dytrych, 1997)

Funkce ekonomicko-zabezpečovací má zajistit všem členům rodiny přiměřené podmínky k životu, výživu, ošacení, bydlení atd. Netýká se však jen oblasti materiální, ale postupně přechází do oblasti sociální, duševní až duchovní. V nejšířším pojetí má tedy poskytovat svým členům životní jistoty. (Dunovský a kol., 1999) Tato funkce je porušena všude tam kde je absolutní chudoba. Při dobrém systému sociální podpory by však děti poruchou této funkce neměly strádat. Bohužel problém bývá v osobnosti rodičů, kteří zneužijí prostředky určené k zabezpečení dítěte po svém např. propijí, nakoupí za ně drogy, či prohrají na automatech.

Za nejvýznamnější funkci rodiny bývá považována funkce socializačně-výchovná. (Švejcar a kol., 2003) Rodina uvádí dítě rozhodujícím způsobem do lidské společnosti, učí je základním způsobům společenského chování. (Langmeier, Krejčířová, 2006) Spočívá v opravdovém zájmu o dítě, v kvalitní péči o ně, v jeho výchově, v porozumění mu v potřebách a požadavcích. Rodiče by měli být v postojích, názorech i dovednostech dítěti příkladem, který ochotně napodobuje.

Vzhledem k labilitě dnešních rodin stoupá význam funkce emocionální. Její naplnění má dát dítěti pocit jistoty, bezpečí, dostatečné citové zázemí a citovou výbavu pro jeho další život, aby ji pak mohlo předat dál své rodině a svým dětem. (Švejcar a kol., 2003) Dítě nemůže získat základní pocit jistoty bez jistoty v blízkých lidech. (Matoušek a kol., 2008) Emocionalita je důležitým faktorem soudržnosti rodiny, zajišťuje harmonický život rodiny i pocit celkového uspokojení a životního naplnění pro všechny její členy. (Dunovský a kol., 1999)

1.2 Rodičovství

Pro ženu a muže se s rodičovstvím otevírají nové kvality jejich vztahu. (Prekop, 2001) Narozením prvního dítěte se z manželství stává rodina a manželé vedle své dosavadní role přijímají nové úkoly spojené s rolí matky nebo otce. (Langmeier, Krejčířová, 2006) Pozbývají výlučnosti a intimity svého vztahu. (Matoušek, 2003) Dítě mění emocionální rovnováhu mezi rodiči a vnáší do partnerského vztahu mnoho nového. (Gillernová a kol., 2011) Tato etapa partnerství patří mezi ty nejnáročnější vůbec, jde o zlomové údobí, jehož zvládnutí či nezvládnutí vztah často poznamená víc než by se mohlo zdát. (Šmolka, 2011)

Rodičovství přináší jakousi vzájemnost, sdílení a naplňování významných životních potřeb dětí i rodičů. Reprodukce je klíčovým procesem, děti přinášejí rodičům pocit jejich vlastní společenské hodnoty užitečnosti, dávají jim pocit bezvýhradné a bezpodmínečné lásky, někoho na nich plně závislého. Přinášejí do života nová hlediska, nové výhledy. (Gillernová a kol., 2011)

V současné době máme díky antikoncepci rozhodnutí zda mít či nemít děti většinou zcela ve svých rukou. Na druhou stranu sociální status ženy je historicky těsně svázán s mateřstvím, díky tomu dochází k silnému kulturnímu tlaku působícímu na ženy. Celoživotně bezdětná žena naráží na nevyzvořenou, ale tiše v jejím okolí přítomnou otázku: nechce, nebo nemůže mít děti? Anebo chce a mohla by, ale nikdo nechce mít dítě s ní? (Mucha, 2007) Očekávání rodiny i nejbližšího sociálního okolí tedy částečně ovlivňují rozhodování ve prospěch dětí. (Sobotková, 2007)

Přesto se v posledních dvou desetiletích stává stále rozšířenější alternativou dobrovolná celoživotní bezdětnost. Důvodem může být ekonomické a kulturní klima, které nejsou rodičovství příliš nakloněny. (Možný, 2008) K rozhodnutí zda mít či nemít děti se v současnosti přistupuje mnohem zodpovědněji, což je jistě rozumné, na druhou stranu se rodí méně dětí než dříve, věk prvorodiček se zvyšuje. (Švejcar a kol., 2003)

Každopádně rozhodnutí mít dítě je závazkem na celý život, oprava jednou učiněného rozhodnutí možná není, dítě se nedá vzít zpět nebo vyměnit za jiné. Jakmile se jednou dítě narodí, člověk se stává rodičem nezvratně. Těhotenství připravuje ženu na mateřství fyziologicky, nikoliv však sociálně. Naopak bývá obdobím iluzí a představ o miminku, zejména matky prvního dítěte často po jeho narození zažívají šok. Mentální nestabilita v raném mateřství není způsobena jen hormonálně, ale i sociálně. Nově narozené dítě klade na své okolí značné nároky. Zejména ženy s vysokými aspiracemi na zvládnutí své mateřské role, pak bojují s frustrací a pocity vlastní nedostatečnosti. Zjišťují totiž, že i když se dítěti věnují cele, miminko je prostě něco, co perfektně zvládnout prostě nejde. (Možný, 2008)

1.2.1 Dítě v rodině

Rodina poskytuje základ norem a hodnot dané společnosti, vede dítě ke společenskému životu v prostředí, ve kterém vyrůstá. Seznamuje ho s kulturními vzorci (tradice, zvyky, mravy, zákony, tabu apod.) tím, že se dítě učí respektovat požadavky rodičů a je sankcionované za jejich neplnění. (Výrost, Slaměnik, 2008)

Rodina dítě ovlivňuje biologicky i sociálně. Rodiče mají víceméně podobné dispozice jako děti a v závislosti na svých schopnostech je také určitým způsobem vychovávají. Jejich další vývoj je závislý na osobnosti i míře vzdělanosti rodičů a zčásti také genetických předpokladech. (Vágnerová, 2007)

Již od prvních dnů života dítěte, mají všechny jeho běžné zážitky vliv na utváření jeho duševní činnosti, jeho povahových rysů, návyků a sklonů v budoucnosti. (Švejcar a kol., 2003) Dítě se učí napodobováním a určité činnosti si osvojuje častým opakováním. (Beaver a kol., 2002) Každé zacházení s ním má výchovný vliv, ať už dobrý nebo špatný. Ovlivňuje duševní vývoj a schopnosti dítěte. (Švejcar a kol., 2003) Má-li mít dítě optimální podmínky pro svůj vývoj, potřebuje k tomu od počátku osobu, nejčastěji to bývá matka, která se mu věnuje s nerozdělenou pozorností, která se nechá vést svým potěšením a intuitivní empatií. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

Dítě si nemůže osvojit žádoucí dovednosti, postoje a hodnoty, aniž by nebylo vystaveno trvalému působení angažovaných dospělých pečovatelů. Je velmi obtížné, aby se děvče stalo ženou, nemá-li denně na očích dospělou ženu, totéž platí i pro chlapce. (Matoušek a kol., 2008) Pro postupné vytváření osobnosti dítěte je velmi významné jaké vlastnosti a jaké chování mají ti, kdo o něho pečují a jaký citový vztah k němu mají. (Švejcar a kol., 2003)

Rodiče jsou pro děti emočně významnou autoritou, představují pro ně vzor, jemuž se chtějí podobat a s nímž se identifikují. (Vágnerová, 2012) Dítě získává nejprve vazbu na matku a poněkud později by mělo mít tutéž nosnou, i když trochu jinak odstíněnou vazbu na otce. Pro dobro dítěte má zásadní význam, aby mělo citový vztah k oběma rodičům a respektovalo je. (Prekop, 2010) Otec nejenom, že zastává matku v její výchovné práci, ale také jí dodává jistotu a pocit bezpečí, matčin výchovný systém by neměl rušit, ale podporovat jej. (Švejcar a kol., 2003) Pro dítě je důležité vědět, že rodiče jsou ve výchově zajedno. (Prekop, 2010) Tato rodinná jednota v okolí dítěte je zárukou jeho nerušeného duševního vývoje.

Důležitými členy rodiny jsou prarodiče, někdy však mohou vznikat konflikty v otázkách výchovy. Je nutné, účastní-li se prarodiče výchovy dítěte, aby přijali pedagogickou linii, kterou vytváří rodiče. (Švejcar a kol., 2003) Vztahy mezi generacemi mohou soužití obohatit, avšak mohou být také jednou z příčin jeho zkázy. (Šmolka, 2009) Vztahy mezi členy rodiny jsou pro dítě velmi důležité, pokud jsou pozitivní, může se cítit bezpečně. Jistotu rodinného zázemí potvrzuje sdílení každodenního života, rodinných rituálů, které její členy spojují, jsou zdrojem zážitků a tvoří rodinnou historii, v níž má dítě své pevné místo. (Vágnerová, 2012)

Neuvědomělou, avšak naprosto nespornou výchovnou úlohu mají vůči sobě zároveň sourozenci v rodinném prostředí. (Švejcar a kol., 2003) Zde se dítě naučí prosazovat a přizpůsobovat, směřuje se s pořadím v rodině, toleruje ostatní. (Prekop, 2001) Příchod mladšího sourozence dovede probudit u starších dětí sice na jedné straně útočné, ale na druhé straně velmi silné ochranné sklony k němu. Pro mladší dítě se stává sourozenec životní autoritou, ochráncem, který mu nejlépe rozumí. (Švejcar a kol., 2003)

1.2.2 Potřeby dítěte

Optimální průběh vývoje dítěte vyžaduje především naplnit a uspokojit jeho potřeby. Tyto potřeby můžeme rozdělit na fyziologické, psychické a sociální. Mezi fyziologické potřeby patří potřeba potravy, tepla, spánku, vyměšování, dýchání, potřeba fyzické aktivity atd. Fyziologické potřeby dominují u kojence. (Říčan, 2006) Tyto potřeby je nutno uspokojit primárně. (Bacus, 2005) Za dobrých podmínek vývoje se postupně vytvářejí vyšší potřeby, a jsou-li dostatečně uspokojovány, růst pokračuje. Jsou-li naopak nižší potřeby frustrovány, ztrácejí ty vyšší na aktuální důležitosti. (Říčan, 2006)

Psychické a sociální potřeby spolu úzce souvisejí a jejich uspokojování se vzájemně prolíná. V první řadě sem patří potřeba náležitého přívodu podnětů, stimulace v pravý čas, potřebném množství a kvalitě. Je důležité, aby bylo kolem dítěte vždy dost lidských podnětů, tím se iniciuje jeho zájem o lidský svět. Na druhém místě je potřeba smysluplnosti světa. Jelikož ze spousty podnětů, které dítě přijímá, se mají stát zkušenosti a poznatky, je nutné aby v nich byl určitý řád a smysl. Mají být dítěti předkládány pravidelně a v určitém sledu, jeho svět zůstává stejný, nemění se především „jeho lidé“, ani jejich chování. Také denní režim by měl být pravidelný a stálý. (Švejcar a kol., 2003)

S tím souvisí potřeba jistoty a bezpečí, jejíž uspokojení nalézá dítě především v citových vztazích k rodičům. (Matějček, 1994) Zejména vztah k matce je jedním z předpokladů pro utváření vztahů a důvěry k druhým lidem vůbec. (Švejcar a kol., 2003) Pokud rodič opakovaně nedokáže přiměřeně reagovat na dětskou potřebu bezpečí, dítě se nevytvoří postoj základní důvěry. Svoji neuspokojenou potřebu vazby pak buď zdůrazňuje zesilováním emočních projevů (ambivalentní vazba), nebo ji naopak potlačuje (vyhýbavá vazba). U jiných dětí se může vyvinout chaotická reakce na rodiče, v níž se střídají projevy potřeby blízkosti rodiče s jeho odmítáním. (Matoušek, 2003)

Další potřebou je vědomí vlastní identity, vlastního „já“, které se objevuje kolem 2-3. roku života. Dítě si vytváří představu o své osobě podle toho, jak jej přijímají jeho nejbližší lidé. Takto utvářené sebevědomí dalekosáhle ovlivňuje jeho prožívání společenských vztahů v dalších vývojových fázích. (Švejcar a kol., 2003) Uspokojení této potřeby je podmínkou pro rozvoj zdravého sebevědomí dítěte, pro osvojení užitečných společenských rolí hodnotných životních cílů. Formování vlastní identity je nerozlučně spjata se vztahem k primární pečující osobě.

Dále navazuje potřeba otevřené budoucnosti, její uspokojení dává životu časové rozpětí mezi minulostí, současností a budoucností, umožňuje dítěti na něco se těšit, k něčemu směřovat o něco se snažit. Dítě věnuje značnou pozornost životní kontinuitě, své podobnosti s členy rodiny, pátráním v rodinných albech. (Gillernová a kol., 2011) Otevřená budoucnost udržuje životní aktivitu, uzavřená vede naopak k apatii, rezignaci, zoufalství. Nejvýznamnější sociální potřebou dítěte je potřeba lásky a bezpečí poskytovaná jeho „vlastními“ lidmi, s ní úzce souvisí potřeba bezvýhradného přijetí dítěte, jeho respektování takového, jaké je. (Švejcar a kol., 2003)

1.2.3 Mateřská a rodičovská dovolená

Podmínky mateřské a rodičovské dovolené se v průběhu uplynulých desetiletí v České republice měnily. V současné době se klade důraz na dlouhodobou ranou péči o dítě v rodinném prostředí. (Chaloupková, 2009) Matce nyní přísluší v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě mateřská dovolená po dobu 28 týdnů, porodila-li zároveň dvě nebo více dětí, náleží jí mateřská dovolená po dobu 37 týdnů. Mateřskou dovolenou žena nastupuje zpravidla od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem. V jejím průběhu je ženě při splnění zákonných podmínek vyplácena peněžité pomoci v mateřství.

Vrátí-li se zaměstnankyně do práce po skončení mateřské dovolené v rozsahu doby, po kterou je oprávněna čerpat mateřskou dovolenou (28 a 37 týdnů), je zaměstnavatel povinen zařadit ji na její původní pozici a pracoviště. Není-li to možné proto, že tato práce odpadla nebo pracoviště bylo zrušeno, musí ji zaměstnavatel zařadit podle pracovní smlouvy.

K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, v jakém požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let. Zaměstnankyně i zaměstnanec, kteří se vrací po rodičovské dovolené zpět do práce, musejí být zařazeni podle pracovní smlouvy. Poskytování rodičovského příspěvku jakožto dávky státní sociální podpory - dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře není vázáno na čerpání rodičovské dovolené a naopak. (MPSV, 2013)

Rodičovská dovolená je termín používaný pro období péče o malé dítě. Není to však označení příliš výstižné, rozhodně se nejedná o dovolenou v běžně chápaném významu. Pojem „dovolená“ evokuje odpočinek, relaxaci, nebo provádění činností, které člověk dělá dobrovolně a rád. To se zcela jednoznačně nedá tvrdit o období, které je označováno jako rodičovská dovolená. Ono období „dovolené je v mnoha ohledech náročné - fyzicky, psychicky i časově. Čas strávený s malým dítětem doma vyžaduje permanentní pozornost toho, kdo se o dítě stará. Jen stěží se dá tvrdit, že by se člověk rekreoval, že by nepracoval, nebo dělal to, co v danou chvíli chce. (Křížková a kol., 2008)

Zavedením rodičovské dovolené (rok 2001) získali otcové stejné pracovní právní zabezpečení po dobu přerušení výkonu zaměstnání jako matky, podíl mužů čerpajících rodičovskou dovolenou je však velmi nízký, pouhé 1%. (Chaloupková, 2009) Malý počet mužů na rodičovské dovolené má řadu příčin. Nejčastějším důvodem je, že většina rodin si to nemůže dovolit z finančních důvodů. Muži mají v průměru vyšší platy a kdyby chodila do práce pouze žena, příjem rodiny by se výrazně snížil.

Česká společnost je stále také dost konzervativní, průzkumy dokazují, že okolo 60% lidí se domnívá, že pokud muž zůstane na rodičovské dovolené není to v pořádku. Když už otec na rodičovské je, pak se většinou jedná o rodiny, kdy muž pracuje na volné noze, je nezaměstnaný, nebo má matka vyšší příjmy než on. Z výzkumů také vyplývá, že muži se většinou starají o starší děti, na rodičovskou odcházejí, až když jsou dítěti dva nebo tři roky.

Psychologické studie přitom ukazují, že navzdory rozšířenému přesvědčení se muži a ženy ve schopnostech pečovat o malé děti nijak neliší. Pokud muži tuto příležitost dostanou, rychle si osvojí chování a dovednosti, které je zvykem v naší kultuře přisuzovat pouze matkám. Nejde tedy o výlučně ženské vlastnosti a schopnosti, ale o univerzální chování k dětem, které si může osvojit jak muž tak žena. Dětem pramálo záleží, zda je primárně pečující osobou matka či otec. Dítě nehodnotí pohlaví rodiče, ale kvalitu poskytované péče. Vazba mezi dítětem a primárním pečovatelem není dána biologii, ale péčí. (Marksová-Tominová, 2009) Kvalita péče o dítě v raném věku, včetně zapojení obou rodičů, má zásadní význam pro budoucnost dítěte. (Abbott, Langston, 2005)

1.3 Péče o dítě a zaměstnání

Důležitou roli ve sladění rodinného a pracovního života hraje sociální stát. Opatření rodinné politiky přispívají ke skloubení pracovního a rodinného života občanů dvěma způsoby. Jednak formou služeb (služby péče o děti), jednak finančními opatřeními a samozřejmě kombinací obou těchto nástrojů. (Bartáková, Kulhavý, 2007) Česká společnost je charakteristická vysokou zaměstnaností žen na plný pracovní úvazek, přerušovanou poměrně dlouhým obdobím mateřské a rodičovské dovolené. (Chaloupková, 2009)

Tento odchod a opětovný návrat do zaměstnání představuje pro ženu značné potíže, počínaje nevyužitím dosaženého vzdělání, postupným zastaráváním získané kvalifikace a ztrátou původní pracovní pozice konče. (Maříková a kol., 2000) Péče o děti a rodinu tedy tvoří výrazný limit pro uplatnění v pracovní sféře a znesnadňuje ženám přístup k vedoucím a řídicím funkcím.

Právě z rodinných důvodů volí ženy taková zaměstnání, která jsou pro ně časově dostupná – v blízkosti jejich bydliště. Mnohdy i za cenu přijetí méně kvalifikované a finančně méně ohodnocené práce. Muži naopak z rodinných důvodů přijímají více finančně honorovaná místa i za cenu delší nepřítomnosti v rodině. To jim sice znesnadňuje jejich pravidelnou participaci na péči o dítě, ale neměl by to být únik před rodinnými povinnostmi ani vyhýbání se zodpovědnosti. (Čermáková a kol., 2002)

Zatímco v západních zemích jsou pracovní trhy mnohem flexibilnější k potřebám rodičů kombinovat rodinný a pracovní život, Česká republika patří k zemím, kde mají zaměstnanci jen relativně malou možnost spolurozhodovat o svém pracovním rozvrhu, místě výkonu práce a pracovní době. To ve svém důsledku výrazně ztěžuje postavení žen – matek na trhu práce. Rodičovství je pro ženy na českém trhu práce jednoznačně handicapem. (Křížková a kol., 2008)

Situace návratu do zaměstnání po rodičovské dovolené je navíc značně zkomplikovaná striktně danými termíny přijímání dětí do předškolních zařízení. Přijetí probíhá vždy k počátku školního roku (v mateřských školkách pak ještě k 1. lednu) Pokud tedy nechce rodič ztratit garantované místo u svého zaměstnavatele, které je mu drženo do tří let věku dítěte, musí dítě nastoupit do jeslí či školky již v září. V průběhu školního roku jsou děti přijímány zcela výjimečně. To znamená, že například dítě narozené ke konci školního roku musí začít chodit do jeslí téměř ve dvou letech, skoro o celý rok dříve. Další nevýhodou je, že rodič může jen stěží nastoupit do zaměstnání, když se mu naskytne výhodná nabídka, jelikož je nucen respektovat termíny nástupu dětí do předškolních zařízení. Možnost využít placeného hlídání dítěte je dost finančně náročná a pro většinu rodin tak nedostupná. (Čermáková a kol., 2002)

1.3.1 Institucionální péče o děti

Vedle péče o děti předškolního věku samotnými rodiči má nezastupitelnou roli také zajištění péče pomocí institucionálních služeb. Dostupnost této péče nabývá na významu zejména při nutnosti skloubení pracovních a rodinných povinností a také při návratu rodiče z rodičovské dovolené na trh práce. (Křížková a kol., 2008)

Pro péči o děti ve věku do tří let jsou určeny jesle, jejich počet se však v České republice od konce 80. let rapidně snížil a stále klesá. (Čermáková a kol., 2002) Dostupnost jeslí je v současnosti výrazně omezená z důvodu jejich nízkého počtu a koncentrace pouze do velkých měst. (Kuchařová a kol., 2009) Jesle spadají do kompetence ministerstva zdravotnictví. Umístění dítěte do tohoto zařízení může být tedy problémem. (Čermáková a kol., 2002) Jejich nedostupnost dokládá pouhý jednaprocentní podíl (ze všech dětí do tří let), které je navštěvují. Zároveň je třeba podotknout, že zájem rodičů o jejich služby je většinou malý. Rodiče takto malých dětí většinou preferují domácí rodičovskou péči, než návštěvu zařízení. (Křížková a kol., 2008) Jesle představují oproti mateřské škole finančně podstatně nákladnější službu, výše poplatku se liší dle zřizovatele. (Kuchařová a kol., 2009)

Mateřské školy jsou v kompetenci ministerstva školství. Většina z nich je veřejných, dále existují i školky soukromé a církevní. Větší poptávka po institucionální péči o děti mladší tří let vedla od poloviny 90. let k rychlému navyšování podílu těchto dětí ve školkách. Školky tedy začali chybějící jesle do určité míry nahrazovat. (Křížková a kol., 2008) Téměř dvě třetiny obcí všech velikostí jsou mateřskými školami vybaveny, jedna třetina obcí zajišťuje dostupnost MŠ jinak. Situace uspokojování poptávky po MŠ je špatná především v okolí velkých měst jako je Praha, Brno, Plzeň, České Budějovice. (Kuchařová a kol., 2009)

V roce 2013 nastoupilo do mateřských škol 363 568 dětí. Ministerstvo školství eviduje 60 281 neúspěšných zápisů do školek. Toto číslo, ale neodráží skutečný počet dětí, ale pouze odmítnuté žádosti, kterých může každý rodič podat víc. Nevypovídá ani o počtu rodičů, kteří se ani nepokoušeli děti do školky přihlásit. (Novinky.cz, 2013) Výše poplatku za docházku do MŠ se liší zejména v závislosti na velikostní skupině dané obce. Po dobu letních prázdnin je provoz většiny MŠ omezen, často na polovinu jejich trvání, ve 30% MŠ je provoz úplně přerušen. (Kuchařová kol., 2009)

Firemní školky, jejichž zřizování zákon umožnil už před lety, aby ulehčily školkám veřejným, se příliš neuchytily, jelikož zatěžují zřizovatele mnoha požadavky. Momentálně jich je pouze kolem třiceti. Firemní školky musejí splňovat veškerá bezpečnostní a hygienická kritéria, nemusí se však akreditovat u ministerstva školství. Neakreditované školky však nemohou počítat s dotací od státu, která se odvíjí od kapacity zařízení a dalších okolností. Pohybuje se kolem 3500 korun na dítě měsíčně. Jejich výhodou je, že zřizovatel nemusí přijímat všechny děti ze svého okolí, ale může si jako kritérium pro přijetí určit, že rodič musí být jeho zaměstnancem.

Soukromé mateřinky, které musí vyhovovat státním normám, jsou pro většinu rodičů, kteří se potřebují vrátit do práce už z finančních důvodů, těžko dostupné. Své školky si zřizují i univerzity. Například Technická univerzita v Liberci si v současné době buduje školku pro 48 dětí. (Novinky.cz, 2013)

V 90. letech 20. století začala vznikat v České republice mateřská centra. Na rozdíl od jeslí a školek, ale neslouží tato centra ke každodenní celodenní péči o děti, takže je nelze chápat jako jejich náhradu. Jde spíše o zařízení v nichž se mohou rodiče a děti vzájemně setkávat a trávit čas společně s dalšími rodiči a jejich dětmi. (Křížková a kol., 2008)

Soukromá péče o nejmenší děti je poměrně novou záležitostí a na území ČR není doposud příliš rozvinutá. (Kuchařová a kol., 2009) Individuální soukromou placenou péči o předškolní děti využívá v České republice pouze 1-2 % rodin. (Křížková a kol., 2008) Nejvíce je využívána v Praze a okolí. Pro většinu rodičů je její pravidelné využívání příliš finančně nákladné. (Kuchařová, 2006) Další alternativou může být vzájemné hlídání dětí mezi rodiči, které však také není příliš časté. K oběma těmito ojediněle využívaným formám péče přistupují většinou až rodiče starších předškolních dětí. (Křížková a kol., 2008)

1.3.2 Genderové stereotypy

Gender je někdy také nazýván sociálním pohlavím, označuje kulturní charakteristiky a role přiřazované mužům a ženám a odkazuje na sociální rozdíly mezi nimi. Tyto role se mění s časem a významně se liší podle kultury daného národa. Nejsou tedy přirozeným rozdílem, daným mezi muži a ženami, ale dočasným vývojovým stupněm sociálních vztahů. (ČSÚ, 2013)

Genderové stereotypy lze definovat jako tradiční a v mnohých případech diskriminační představy o typicky mužských a ženských vlastnostech a pozicích ve společnosti. (Sirovátka, 2006) Jedná se o předsudky a mylné představy týkající se přirozeného a správného chování a posuzování jedinců na základě jejich příslušnosti k určitému pohlaví, aniž by se zkoumal sám konkrétní jedinec. (Jarkovská, Lišková, Šmídová, 2010)

Představy ohledně mužských a ženských rolí jsou v nás utvářeny již od dětství. Velký vliv mají hry a hračky, od narození jsou oblékáni odlišně chlapci a dívky, mají odlišné hračky a aktivity. Také v dětské literatuře se setkáváme se stereotypním představením mužské a ženské role. (Oakleyová, 2000)

Nejaktuálnějším tématem genderové problematiky je sladování rodiny a práce a odstraňování diskriminace žen a mužů ve všech oblastech jejich života. (Valdrová, 2004) Ve většině českých domácností stále platí tradiční rozdělení genderových rolí, kdy žena se více věnuje rodině a dává jí přednost před prací a muž naopak věnuje více pozornosti práci, případně i na úkor rodiny. (Kuchařová, 2006)

V podstatě jde o přisouzení soukromé sféry rodiny a rodinných vztahů ženě a veřejné sféry, vyjednávání a rozhodování muži. Na základě těchto vzorců jsou v rodinách jasně rozděleny odpovědnosti a kompetence jednotlivých členů. Odpovědnost za domácnost patří ženě a odpovědnost za finanční podporu muži. (Čermáková a kol., 2002) Se stoupajícím vzděláním u žen vzrůstá nesouhlas s tímto tradičním rozdělením rolí. (Maříková a kol., 2000)

Zaměstnání ženy je pro většinu rodin ekonomickou nutností, málokterá rodina by dnes vystačila jen s jedním platem. (Matoušek, 2003) Žena je u nás přetížena souběžnými požadavky práce a domácnosti, pracuje tzv. na dvě směny. (Maříková a kol., 2010) Mnohé ženy pak mají pocit, že nezvládají pořádně ani jedno ani druhé, což nepříznivě působí na spokojenost osobní i v partnerství. (Karsten, 2006) Neplacená práce v domácnosti není většinou ani chápána jako práce, českou společností je považována za samozřejmost a její význam a hodnocení je ve společnosti velmi nízké. (Čermáková a kol., 2002)

Jen opravdu zřídka se ženě podaří úspěšně skloubit kariéru, děti a partnerský vztah. Bývá to obvykle v případě, kdy je muž v nadprůměrné míře ochoten k ústupkům, kompromisům a zanedbání vlastní kariéry, zatímco žena je mimořádně pracovitá, nadaná, cílevědomá a výkonná. Je prokázáno, že ženy kariéristky, které nemají děti, žijí v partnerských a manželských vztazích spokojeněji než zaměstnané ženy s dětmi. Nespokojenost žen s dětmi nespíš souvisí s neuspokojivě vyřešenou dělbou úkolů v domácnosti.

Muži mohou zaměstnání s rodinným životem koordinovat snáze. Otázka, zda přerušit profesní činnost, aby se mohli věnovat dětem, pro ně většinou vůbec nevystává. Více vydělávají, a tak mohou péči o malé děti s klidem přenechat svým ženám, které jim k tomu beztak připadají vhodnější. (Karsten, 2006) Od žen očekávají, že budou jejich pracovní zaujetí chápat a podporovat. Žena od muže očekává kromě pomoci v domácnosti a hmotného zajišťování rodiny především porozumění, citový soulad. (Matoušek, 2003)

1.3.3 Dělbba práce v rodině

Ženy jsou výrazně zapojeny do obou sfér života – jak soukromé, tak veřejné, to na ně klade vyšší nároky než na muže. Ženy tráví v placené práci kratší, ale přesto téměř stejnou dobu jako muži. Po příchodu domů musí ještě plnit úkoly, které na ně klade domácnost a děti. Takové uspořádání znamená, že ženy tráví podstatnou část svého dne placenou i neplacenou prací dohromady. Povinnosti mužů jsou po příchodu ze zaměstnání minimální, mají tedy více volného času.

Mnohé výzkumy dokazují, že i dříve poměrně rovné rozdělení odpovědnosti za domácí práce se v páru mění po narození prvního dítěte. Žena na sebe přebírá roli pečovatelky o dítě, která je zároveň automaticky doprovázena i rolí pečovatelky o domácnost. Muž se naopak více soustředí na placenou práci ve veřejné sféře. Nerovnováha v rozdělení práce v domácnosti a péče o děti většinou zůstává i po návratu ženy do zaměstnání. (Křížková a kol., 2006)

Ženy obstarávají naprostou většinu domácích prací, jako je úklid, praní prádla, vaření nebo nákupy, muži vykonávají spíše manuální práce jako jsou drobné opravy v domácnosti, údržba auta či domu. (Kuchařová, 2006) Tak zvané ženské práce lze obecně popsat jako rutinní, stále se opakující, zcela běžné aktivity, které nikdy nekončí a jejichž výkon není nijak markantní. Z tohoto důvodu nejsou často ani dostatečně oceňovány, či dokonce postřehnuty dalšími členy rodiny.

Oproti tomu „mužské“ domácí práce se vyznačují nepravidelností, jistou dávkou tvořivosti a zejména je možné je odkládat na „příhodnější dobu“. (Křížková, Pavlica, 2004) Většina činností nutných pro zaopatření dětí spadá do okruhu působnosti žen. Na matkách spočívají v průměru tři čtvrtiny úkolů spojených s péčí o dítě, zatímco na otce pouze čtvrtina, nezávisle na tom, kolik je v rodině dětí. (Karsten, 2006)

Srovnání generace dědečků s generací současných otců pak odhaluje, že otcové se dnes zapojují do péče a výchovy svých potomků „jinak“. Zatímco otcové současných otců své děti spíše trestali, učili se s nimi, avšak minimálně o ně pečovali. Udržovali si více emocionální odstup, čili byli tzv. „tradičními otci“ – živiteli svých rodin. Mnozí současní otcové se účastní porodu dítěte, jsou schopni zapojovat se do primární péče o dítě od jeho narození, jsou svým dětem více kamarádi a „průvodci“ volným časem, než byli jejich otcové.

Současní otcové však netvoří zdaleka homogenní skupinu, mezi otci existují značné rozdíly. Zatímco na jedné straně se „profilují“ aktivní, angažovaní otcové, existují i tací, kteří, přestože pečují, věnují se svým dětem hlavně o víkendy a dovolených. Tento „typ“ otce se věnuje dítěti pouze tehdy, když má čas a chce-li, nikoli tehdy, když je to potřeba a „musí se“.

Dále existují také tzv. nepřítomní otcové, kteří ačkoliv se v rodině sice fyzicky vyskytují, nejsou však příliš psychicky přítomní. Svůj přínos pro rodinu vidí především v jejím materiálním a finančním zabezpečení. Jedná se o muže, kteří žijí především svou profesí, na trhu práce dosahují úspěchů a zaujímají vysoké příčky ve společenském postavení i sociální prestiži. Patří mezi ně zejména podnikatelé, manažeři a nezávislí odborníci.

V důsledku vysokého pracovního vytížení nemají pak prakticky žádný volný čas, ale zároveň jsou schopni podpořit rodinu finančně natolik, že jejich partnerky nejsou „nuceny“ pracovat. Zodpovědnost za péči o děti a domácnost je pak automaticky přenesena na matky jejich dětí. Po narození dítěte pak tito muži často navyšují své pracovní nasazení, což dále snižuje množství času které mají pro svou rodinu. (Maříková, 2010)

Přestože se v naší společnosti objevuje trend většího zapojení otců do primární péče i každodenní výchovy jejich dětí, stále přetrvávají rozpory v představách o míře zapojení otců a matek do péče. Zhruba polovina našich mužů a dokonce 80 % žen se domnívá, že muži by se měli na péči o děti podílet více, než je v současnosti v české společnosti zvykem. Zapojení otců do péče o děti v naší společnosti je na základě této percepce možné označit spíše za „deficitní“ než za „dostatečné“. (Maříková, 2010)

1.4 Životní styl

Životní styl můžeme chápat jako souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje. Zahrnuje hodnotovou orientaci člověka, projevuje se v jeho chování i ve způsobu využívání materiálních a sociálních životních podmínek. Každý člověk má svůj individuální systém hodnot, který se utváří vlivem životních podmínek. (Pávková a kol., 2002) Životní styl je prostě způsob, jakým lidé žijí, v současnosti dokonce souvisí s prezentací vlastní identity. (Petrusek, Balon, 2011) Nositeli životního stylu jsou jedinci, skupiny i celé společnosti. Každý životní styl se odehrává v různých časových dimenzích a určitém prostředí, fyzickém a sociálním.

V rámci fyzického prostředí se nejčastěji sledují životní styly ve městě a na venkově a jejich odlišnosti, také fyzické mikroprostředí – bydlení. Do sociálního prostředí jež má vliv na životní styl patří společnost, komunita, rodina a přátelé, vzdělávací instituce, ale také masmédiá. Sociální prostředí se týká především mezilidských vztahů.

Životní styl je určován dvěma faktory vnějším a vnitřním. Vnějším faktorem jsou životní podmínky a vnitřním sám člověk, jeho osobnost se všemi potřebami, hodnotami, dovednostmi, zkušenostmi, ambicemi apod. Životní podmínky vytvářejí jakési mantinely, v nichž se život člověka pohybuje. Dávají mu možnosti a meze pro činnosti a způsoby chování. Člověk nikdy nežije úplně tak jak by si přál, jeho životní styl je regulován kulturou dané společnosti, sociálními normami, morálkou, hodnotami, potřebami, idejemi. (Dufková, Urban, Dubský, 2007)

Životní styl jedince může být ovlivňován také velikostí jeho příjmů a majetku. Zjednodušeně řečeno: ti co jsou na společenském žebříčku nahoře bydlí v honosných vilách, nosí značkové oblečení, hrají golf a čas tráví v luxusních restauracích, zatímco chudí naproti tomu hledají v supermarketech nejlevnější zboží a o zahraniční dovolené si mohou nechat leda tak zdát. Životní styl je ovlivňován i jinými vlastnostmi jedince, ne pouze velikostí příjmu. Jsou i lidé, kteří si obstarávají luxusní zboží i tehdy, když na něj nemají. Chtějí tím dát najevo, kam by rádi společensky patřili, např. prostřednictvím vybraného oblečení či zakoupením nákladné zahraniční dovolené. Potom se dá hovořit o tzv. okázalé spotřebě, jejímž hlavním motivem je ukázat ostatním jaké má dotyčný dobré postavení.

Ne všechny volnočasové aktivity jsou však vázány na peníze, zatímco nákladnou dovolenou si může dovolit jen někdo, např. při výběru četby jsme si rovni, přesto si někdo kupuje seriózní noviny a jiný bulvární tisk. Ještě více je naše volnost patrná při volbě hudby či televizního programu. Sociologové se shodují, že o životním stylu jedince rozhoduje vedle materiální životní úrovně i jeho kulturní vkus a kulturní úroveň. Nejedná s přitom o vrozený cit, ale o vlastnost, získávanou v kulturním prostředí rodiny, okruhu přátel, ale i díky vzdělávání ve škole. (Špaček, Šafr, 2008)

1.4.1 Volný čas

Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (pracovní proces a návštěva školy) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (např. jídlo, spánek), provoz domácnosti, péči o děti a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro sebe. Někdy se uplatňuje také pojem čas polovolný, kam se řadí činnosti na pomezí času povinného a vázaného, mohou to být aktivity, které přinášejí radost a zároveň jsou užitečné (např. ruční práce, kutilství, zahrádkaření). (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Pojem volný čas lze tedy chápat jako opak práce a nutných povinností, dobu kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je rádi a dobrovolně, přinášejí nám pocit uspokojení. Pod pojem volný čas můžeme zahrnout zábavu, rekreaci, odpočinek, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání atd. Podceňování ani přeceňování volného času není správné, ideální je rovnováha mezi povinnostmi a volným časem.

Volný čas představuje specifickou oblast lidského života, která přináší člověku zvláštní prospěch: radost ze svobody, prostor pro tvořivost, uspokojení, potěšení a štěstí. Je základním lidským právem, nikomu nesmí být upírán. Poskytuje širokou škálu možností pro sebevyjádření, seberealizaci v nejrůznějších činnostech. Je jedním z nejdůležitějších zdrojů osobnostního, společenského a ekonomického rozvoje. Významně přispívá ke kvalitě života, jelikož podporuje celkové zdraví a pohodu. Nabízí člověku řadu příležitostí umožňujících výběr činností, které odpovídají jeho potřebám, zájmům a hodnotám. Volný čas má pro lidi největší přínos tehdy, když můžou určovat způsob jímž ho budou trávit. (Pávková a kol., 2002)

Volný čas představuje i kulturní statek a průmyslové odvětví, které vytváří pracovní místa, služby a zboží. Na jeho kvalitu mají vliv faktory politické, ekonomické, sociální, kulturní i stav životního prostředí, to vše může prožívání volného času podporovat nebo ztěžovat. Rozvoji volného času napomáhá zajištění základních životních podmínek jako je obydlí, potrava, bezpečí, vzdělání, zdroj finančních prostředků, sociální spravedlnost atd.

Lidská společnost je složitým a vzájemně propojeným systémem a volný čas nelze oddělovat od jiných životních cílů. Pro dožení tělesné, psychické a sociální pohody je potřeba, aby si lidé dokázali stanovit své cíle a dosahovat jich, aby se jim dařilo uspokojovat své potřeby a vytvářet pozitivní vztahy s okolím. Pro mnohé současné společnosti je charakteristická rostoucí nespokojenost, stres, nuda, nedostatek pohybu, ztráta tvořivosti, odcizení lidí. Všechny tyto problémy lze odstraňovat prostřednictvím volnočasových činností. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Pro některé lidi je největší hodnotou práce a volný čas někdy posuzují dokonce jako něco nepatřičného a nesprávného. Plnění povinností chápou jako své jediné životní poslání, přetěžují sami sebe a nedokáží odpočívat bez výčitek svědomí. Jiní zase vidí svou životní náplň ve volném čase, osobních koníčcích nebo různých zábavách. Pracovní povinnosti chápou jako nutné zlo, snaží se jich co nejrychleji zbavit a věnovat se svým zájmům. (Pávková a kol., 2002) Být přehnaným fanatikem nějaké záliby je však stejně nebezpečné jako nemít zálibu žádnou. (Plzák, 2010) Je zřejmé, že ani jeden stav není optimální, obě tyto oblasti jsou v životě stejně významné a měly by mít své místo.

Jednání člověka ve volném čase lze posuzovat podle míry aktivity a toho, kolik úsilí je ochoten vynaložit pro splnění svých plánů a tužeb. Jsou lidé, kteří se raději nechají bavit, než aby se bavili sami. Například muž, kterého baví fotbal a sleduje ho v televizi, zvednout se a jít na fotbalové utkání už je však pro něho problém, že by si i sám zahrál, nepřichází v úvahu. Jiný člověk třeba touží cestovat a poznávat nové země, usilovně tedy pracuje, šetří, uskrovnuje se, studuje cizí jazyk, geografii a po určité době realizuje své plány a vyráží na kýženou cestu. Míra aktivity u obou je tedy značně odlišná.

Důležitým ukazatelem životního stylu jsou i vztahy s lidmi kolem nás, jednotlivci i sociálními skupinami. Z hlediska volného času je důležité s kým a v jaké společnosti ho nejčastěji prožíváme. Někdo dává přednost samotě, jiný tráví volný čas nejraději v malé přátelské skupině, další potřebuje rušný společenský život.

Při posuzování sociálních vlivů ve volném čase hraje nejdůležitější roli rodina, prvotní zkušenosti s využíváním volného času získáváme v rodině. Rodiče jsou pro své děti prvními vzory, děti se od nich učí žít určitým způsobem, přebírají a napodobují jejich životní styl. Pro formování vztahu k volnému času je důležité o jaký typ rodiny se jedná, jaký je způsob rodinného soužití. Zda se jedná o rodinu malou či velkou, uzavřenou nebo otevřenou, jaký je věk rodičů a dětí, počet dětí, jejich pohlaví, styl rodinné výchovy atd. Dále jaké jsou zájmy rodičů, jak si je navzájem tolerují, jaký význam se jim přikládá a kolik finančních prostředků jsou jim ochotni věnovat.

Jednotlivé rodiny se od sebe odlišují svým životním stylem i způsobem využívání volného času. Základní návyky a postoje si všichni přinášíme ze své původní rodiny, proto je jedním z hledisek při výběru partnera i jeho vztah k volnému času, jeho zájmy. (Pávková a kol., 2002) V partnerských vztazích je velmi důležitá vzájemná tolerance. Zakazovat partnerovi jeho zájmové činnosti je nesprávné, poškozuje to kvalitu vztahu. (Plzák, 2010) Kvalitní osobní záliby jsou pro člověka celoživotní oporou. Existují období, kdy se to projevuje obzvláště výrazně např. mateřská dovolená, odchod dětí z rodiny, ztráta životního partnera či ztráta zaměstnání. (Pávková a kol., 2002)

1.4.2 Způsoby trávení volného času

Prostor volného času začali lidé významněji než dříve naplňovat mnoha různými aktivitami, v nichž se projevují jejich individuálně odlišné a specifické životní hodnoty a potřeby. (Rabušicová, Rabušic, 2008) Způsoby trávení volného času je možné rozdělit na dvě oblasti, odpočinek aktivní a receptivní. Oba ze způsobů mají svá specifika, zároveň se mohou vzájemně prolínat. Důležité je, aby si člověk uměl vhodně zvolit jak volnočasové aktivity doplní jeho způsob života, měly by být v rovnováze s jeho zaměstnáním. Pokud tato rovnováha nebude z nějakých důvodů zachována, může se začít projevovat frustrace.

Jako aktivní se označují zájmy, při nichž jedinec sám vyvíjí činnost, zabývá se aktivně předmětem svého zájmu a produkuje nějaké hodnoty. (např. hraje tenis, maluje, zabývá se ručními pracemi) V případě receptivních zájmů se aktivita redukuje na vnímání předmětu zájmu (např. sledování fotbalu v televizi). Hrozí zde nebezpečí pasivity a konzumního vztahu. Oba druhy činností se mohou vzájemně doplňovat. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Volnočasové aktivity můžeme rozdělit do sedmi velkých skupin: kulturní, sportovní, sociální, vzdělávací, veřejné, rekreační a cestovatelské a manuální aktivity. Kulturní aktivity se mohou dále rozdělit na činnosti receptivní a perceptivní. K receptivním činnostem patří ty, jejichž prostřednictvím člověk přijímá určité kulturní hodnoty např. návštěva divadla, koncertu, sledování televize. Oproti tomu při perceptivních činnostech člověk sám nějakou kulturní hodnotu vytváří např. provozování hudby, malování.

Kulturní aktivity představují v empirických výzkumech nejfrekventovanější skupinu volnočasových aktivit, a to především díky sledování televize. Je to vysloveně oddechová, nenáročná aktivita, která je součástí masové kultury. Jako výběrová a vyhraněná aktivita bývá označována návštěva divadel, koncertů, výstav apod. jelikož frekvence těchto aktivit u celé populace bývá velmi nízká a rozložení je dosti nerovnoměrné. Zabývá se jí pravidelně jen určitý okruh osob, zbylá část populace vůbec nebo jen výjimečně. (Duffková, Urban, Dubský, 2007)

Sportovní činnosti provozují nejčastěji mladí lidé, patří sem všechny druhy pohybových aktivit. Posilují vědomí o vlastních schopnostech, dávají zažít pocit úspěchu při zvládnutí určitého úkolu. (Křivohlavý, 2010) Sociální aktivity jsou prezentovány především pěstováním sociálních kontaktů, mezilidských vztahů. Jde o setkávání se s jinými lidmi - příslušníky rodiny či přáteli. Spadá sem posezení v kavárnách, barech, návštěvy plesů apod.

Vzdělávací aktivity úzce souvisejí s kulturními aktivitami. Mohou mít různou podobu od čtení literatury, získávání informací přes internet až po návštěvy různých přednášek či například studium univerzity třetího věku. (Duffková, Urban, Dubský, 2007) Vzhledem k proměnám životních podmínek a nárokům, které současná společnost přináší, význam vzdělávacích aktivit stoupá. (Rabušicová, Rabušic, 2008) Veřejnou aktivitou se rozumí jakýkoliv typ angažování se člověka ve veřejných záležitostech, řešení problémů širší komunity, eventuelně problémů celospolečenských. V naší společnosti nepatří tyto aktivity k příliš frekventovaným.

Do rekreačních a cestovatelských aktivit patří zahrádkaření, chalupaření, chataření a cestování za účelem relaxace i poznání. Nepatří sem cesty pracovní, studijní ani obchodní. Manuální hobby se často odvíjí od původně nutných činností, ke kterým člověk časem získal bližší vztah a věnuje se jim i když to už nevyžadují ekonomické okolnosti. Patří sem např. modelářství, vyšívání, včelaření atd. (Duffková, Urban, Dubský, 2007)

Existuje řada faktorů, které ovlivňují trávení volného času, jako například pohlaví, věk, fáze životního cyklu, vzdělání, sociální postavení, charakter, profese, velikost a vliv primární a současné rodiny, zdravotní stav, množství volného času, finanční a časová dostupnost volnočasových aktivit atd. K volnočasové participaci dochází v rámci určité společnosti a kultury, které mají na její podobu rovněž významný vliv, ovlivňuje ji existující institucionální prostředí, veřejná politika, ale také hodnoty a tradice dané společnosti. (Šafr, Patočková, 2010)

1.4.3 Životní styl matek na rodičovské dovolené

V prvních měsících po narození dítěte je pro většinu matek obtížné oddělit čas, který tráví péčí o dítě a čas pro sebe. Pro řadu žen je nepředstavitelné trávit volný čas bez svého potomka a odloučení velmi těžce nesou. Většina žen je zvyklá se svým dětem naplno věnovat, přizpůsobovat se jejich požadavkům, často opomíjet i vlastní potřeby. Je však důležité věnovat také určitý čas sobě a svému osobnímu růstu, jelikož spokojená matka znamená spokojené dítě. Naopak frustrovaná matka svou nespokojenost přenáší i na ně. (Marksová-Tominová, 2009)

Koloběh každodenní nepřetržité péče o dítě je přitom zátěž, kterou podle odborníků není možné jedním člověkem trvale zvládat. Specifickým rysem péče o děti je i dlouhodobé nevyužívání a nerozvíjení některých schopností, jednotvárná stereotypní práce doma bez kontaktu s okolím. Přehnaná láska a péče má za následek vyčerpání a podrážděnost, které dětem k životní spokojenosti jistě nepomohou. (Poli, 2010)

Je v pořádku, najde-li žena naplnění a uspokojení v péči o dítě, stejně v pořádku je, ale i to, hledá-li něco navíc. Vše je věcí volby a osobního přístupu. „Krkavčí“ matka je ta, jejíž dítě nějakým způsobem strádá, ne ta, která kromě péče o něho zvládne i něco jiného. Každá žena (stejně tak muž) představuje naprosto jedinečnou osobnost s jedinečnými schopnostmi a zájmy. Tyto vlastnosti zůstávají stejné i poté co se stane matkou. Každá sice bude chtít pro sebe i dítě to nejlepší, ale představy o tom co je nejlepší se budou u každé velmi lišit.

Na rodičovské dovolené mnohé ženy ztrácejí kontrolu nad svým časem a přicházejí o většinu svého soukromého života. Pokud však žena začne o této době strávené doma uvažovat jako o důležité části svého života, který je nutné naplnit a ne ho jen přežít, může objevit dostatek prostoru. Vynoří se nové možnosti, na které předtím třeba nepomyslela. Není na místě čekat až na dobu kdy dítě vyroste. Mateřství je zdrojem neopakovatelných zkušeností, je to čas, který můžeme věnovat nejen dětem, ale i sobě. Jde především o to, tento čas využít.

V naší zemi může žena, která není plně uspokojena „pouhou“ péčí o dítě a domácnost narážet na nepochopení okolí. V české společnosti stále ještě není příliš běžné, aby matka malého dítěte měla nějaké významnější aktivity mimo domov. Přitom je holý nesmysl poměřovat kvalitu péče nebo mateřskou lásku počtem hodin strávených s dítětem. Prioritou by rozhodně mělo být blaho dítěte, které je na rodičovské péči zcela závislé. Dítě nesmí nikterak trpět tím, že jeho matka věnuje část svého času a energie něčemu jinému než péči o něj. (Marksová-Tominová, 2009) Aktivní a vzdělávající se maminka sice netráví se svými dětmi veškerý čas, může však pro ně být větším přínosem než ta, která je stále „pouze“ přítomna.

1.5 Definice vesnice

Vesnice neboli ves, víska je sídlo venkovského typu. Některé vesnice jsou místními částmi města, administrativně přiřazené k vlastnímu městu. Vesnice může být definována jako sídlo, které je tvořeno typickou nízkopodlažní zástavbou s převážně rodinnými domy, s málo vyvinutou uliční sítí, dominantním prostorem návsi a vysokým podílem zeleně. V České republice má většina významnějších vesnic vlastní katastrální území.

Jedná se o sídlo, které má počet obyvatel pod stanovenou hranicí (v Česku se tradičně používala hranice 2000 obyvatel, nověji převažuje hranice 3000 obyvatel), která je zákonnou podmínkou pro jmenování obce městem. Možným kritériem je též hustota zalidnění, a to buď zastavěného, nebo celého území obce. Mezi jednotlivými obyvateli jsou úzké sociální kontakty, existuje zde dlouhodobá přirozená sociální kontrola a spoluúčast. Významná část obyvatelstva vyjíždí do zaměstnání mimo sídlo. (Hajduch, 2010)

1.5.1 Třeboňsko

Třeboň je jihočeské město ležící ve středu Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a Biosférické rezervace UNESCO. Nachází se v okrese Jindřichův Hradec, 22 km východně od Českých Budějovic. Město má bohatou historii, je vyhlášenou památkovou rezervací, má statut lázeňského města. Městský úřad v Třeboni je pověřeným obecním úřadem s rozšířenou působností. V roce 2011 zde žilo přes 8,5 tisíce trvale hlášených obyvatel.

K Třeboni patří místní části Branná, Břilice, Holičky, Nová Hlína, Přeseka, Stará Hlína, což jsou obce přičleněné k městu. Počet obyvatel v těchto obcích se pohybuje v rozmezí od 100 (Nová Hlína) do 800 (Břilice). Jejich vzdálenost od centra Třeboně je od 3 do 5 km. (Město Třeboň, 2014)

1.5.2 Sociální izolace matek na vesnicích

V době mateřské nebo rodičovské dovolené pociťuje mnoho žen nedostatek sociálních kontaktů, cítí se být často samy pouze s malým dítětem. (Pávková a kol., 2002) Především pro ženy žijící na vesnicích pak může být problémem kde získat přátele a sociální oporu. Omezeny jsou také možnosti kde a jakým způsobem trávit volný čas. Zatímco pro ženy žijící ve městech tato situace většinou nenastává, neboť nabídka volnočasových aktivit pro matky s dětmi bývá celkem pestrá. Existují různé zájmové kroužky, baby cluby pro společné setkávání nejmenších dětí a jejich matek, plavání kojenců a batolat, loutková divadla atp. Matky tak mohou pravidelně vybočit z denního stereotypu kolem domácnosti, setkávat se s ostatními ženami v podobné životní situaci, navazovat nové sociální kontakty, což je samozřejmě přínosné i pro jejich děti.

Matky žijící na vesnicích to mají složitější, zejména pokud není v dané obci dobrá dopravní dostupnost, vlastní-li rodina jen jedno auto, popřípadě žena nevládní řidičské oprávnění, nebo si rodina prostě druhé auto nemůže dovolit. (Marksová-Tominová, 2009) Možnosti trávení volného času a setkávání se s jinými lidmi pak mohou být značně omezené.

Tyto ženy jsou více závislé na kvalitě vztahů se svými sousedy nebo ostatními matkami v obci, jelikož málokterý otec si může dovolit být doma ze zaměstnání již brzy odpoledne a věnovat se potřebám své rodiny. Záleží na osobnosti matky, jakým způsobem přistoupí k faktu, že při péči o dítě nemůže udržovat stejnou míru kontaktů se svými přáteli a známými jako před mateřstvím. Příchodem dítěte může být ovlivněna také kvalita vztahů a frekvence setkávání z důvodu nutnosti věnovat svou pozornost dítěti. Není však vhodné vzdávat se svých zájmů, přátel a kontaktů, říkat si, že pár let člověk vydrží a pak se k nim zase vrátí. Opak bývá většinou pravdou. (Šmolka, 2009)

Možnost matky na rodičovské dovolené věnovat se nějaké své aktivitě mimo domov, většinou záleží na míře podpory a pomoci jejích nejbližších (občasné pohlídání dětí, pomoc v domácnosti apod.) Je dobré mít na paměti, že pomoc ze strany prarodičů není povinností, ale spíše projevem jejich dobré vůle. V případě partnera jde o poněkud jinou situaci. Stejně jako žena i on je rodičem, má tedy vůči dětem tytéž povinnosti. Vždy vše záleží na dohodě partnerů. Důležitá je komunikace, mluvit především o vzájemných potřebách, hledat kompromisy.

Muž po celodenním pobytu v zaměstnání může mít dojem, že on už má odpracováno, zatímco jeho žena se doma celý den v podstatě rekreovala. Řada žen od muže zase automaticky očekává, že když se konečně vrátil domů, tak péči o dítě alespoň na chvíli převezme a ona se bude moci věnovat něčemu jinému. Protože mohou být tato vzájemná očekávání otce a matky poněkud protichůdná, je velmi důležité si na toto téma s partnerem promluvit. Ve vztazích kde vážne komunikace hrozí nebezpečí frustrace.

Duševní očista matky a odreagování, jsou důležité nejen pro ni samotnou, ale i pro pohodu celé rodiny. Řešením prospěšným pro všechny strany může být například, že si žena po dohodě s partnerem vyhradí alespoň jedno odpoledne nebo večer v týdnu pro sebe, kdy si půjde třeba zacvičit a otec se postará o děti. (Marksová-Tominová, 2009) V podstatě tolik nezáleží na tom čemu se žena věnuje, ale v jaké míře ji tato činnost pomáhá načerpat novou energii.

1.6 Teoretická východiska

1.6.1 Sociální opora matek

Na životní styl matek na rodičovské dovolené má velký vliv to, jakou mají sociální oporu. Sociální opora je vztahová opora v prostředí v němž člověk žije. Spočívá v sociálním zázemí rodiny, v dobrých interpersonálních vztazích přátel, zájmových institucích, v pracovním kolektivu. (Kebza, Šolcová, 1999) Výzkumy ukazují, že nejvyšší míru jak emocionální tak i materiální opory poskytuje ženě její partner. O polovinu menší podporu dávají rodiče a ještě o něco méně pak přátelé a sourozenci. (Argyle, 2013) Sociální opora zvyšuje odolnost proti stresu, pomáhá člověku přežít i životní krize a prohry, je důležitým pilířem duševního zdraví. Má příznivý účinek na pohodu člověka, protože mu poskytuje pocit sociální sounáležitosti.

Základními typy sociální opory jsou: emoční, kognitivní a materiální opora. Emoční oporou rozumíme chování lidí v okolí jedince, které navozuje pocity klidu a jistoty, vede k přesvědčení, že si ho lidé váží, respektují ho, mají ho rádi, jsou ochotni o něj pečovat a zajistit mu bezpečí. Kognitivní opora se týká informací, znalostí a rad, které pomáhají člověku porozumět svému světu a vyrovnat se s jeho změnami. Materiální oporou jsou zboží a služby, které pomáhají vyřešit praktické potřeby jedince. (Kebza, Šolcová, 1999)

Samozřejmě záleží také na tom, jak daný jedinec vnímá a hodnotí poskytovanou sociální oporu. Jde o subjektivní vnímání, kdy každý má svou specifickou představu o ochotě druhých mu pomoci. Tato představa spojená s kladným či záporným očekáváním pomoci se utvrzuje každodenní zkušeností. Lidé se liší jak nízkým tak vysokým očekáváním pomoci, tak i způsobem vnímání a oceňování téže podpůrné aktivity, která pro jednoho nemusí být téměř žádnou pomocí, zatímco druhý za ni vyjadřuje vděčnost. (Křivohlavý, 2010) Pozitivně vnímaná sociální opora zvyšuje úroveň sebepojetí matky, její motivaci být aktivní vzhledem k sobě samé.

Za hlavní důvody, proč ženy vyhledávají sociální oporu lze považovat: potřeba někam patřit, nebýt sama, přísun informací, hmotná nebo finanční výpomoc, potřebné služby a kontakty na další zdroje pomoci. Oceňovány jsou především formy opory jako je naslouchání, empatie a vzájemnost. Vyšší míra sociální opory má kladný vliv jak na psychickou pohodu matek, tak na kvalitu jejich života a na efektivní zvládání životních těžkostí. (Kebza, Šolcová, 1999)

1.6.2 Sociálně ekologický model

Sociálně ekologický model se zaměřuje na transakce a kontakty jedinců a jejich prostředí, předpokládá stav vzájemného utváření a ovlivňování. Nehledá pouze problémy, konflikty a slabé stránky, ale také zdroje, kvality, silné stránky. Klíčovým pojmem je zde koncept sociální role. Komunikace a interakce jsou aktivní a dynamické akty, při nichž je energie buď přijímána nebo investována.

Vstup je určitá forma energie, která vstupuje do života dané osoby (např. fyzická či emoční podpora partnera ženě na RD), výstup je naopak energie, kterou jedinec vydává. Styčnou plochou je právě ono místo, kde dochází k interakci mezi jedincem a prostředím. Adaptace je schopnost přizpůsobovat se podmínkám okolí. Zvládání neboli coping je takovou formou adaptace, která zahrnuje úsilí a dovednosti při překonávání problémů každodenního života. Interdependence je pak vzájemná opora poskytovaná jednou osobou druhé.

Sociálně ekologický model rozlišuje tři úrovně sociální opory. Makroúroveň to je úroveň participace na aktivitách společnosti. Tuto úroveň sociální opory ve vztahu k ženě na rodičovské dovolené poskytuje např. stát prostřednictvím nástrojů sociální politiky (např. pobírání rodičovského příspěvku). Mezoúroveň je rozsah a kvalita struktury a podpůrných funkcí sociální sítě jednotlivce, patří sem např. přátelé, sousedé, farnost, škola, služby zdravotní péče, pracoviště. Mikroúroveň označuje kvalitu intimních vztahů jednotlivce v rámci nejbližší rodiny, např. partnerské vztahy, rodičovské, sourozenecké. (Matoušek a kol., 2007)

2. CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1 Symbolický cíl

Cílem je upozornit na omezené možnosti trávení volného času matek na RD žijících v malých obcích na Třeboňsku. V obcích je nedostatek příležitostí pro aktivní trávení volného času matek s dětmi a špatná dopravní dostupnost (pokud nejsou v rodině dvě auta, nebo žena nemá řidičské oprávnění, není možnost návštěv zájmových kroužků, baby klubu, bazénu apod.) Důsledkem toho může být nedostatek sociálních kontaktů, sociální izolace, nedostatek seberealizace matek.

Chci upozornit organizace veřejné správy obcí, ve kterých matky žijí, aby věnovali větší pozornost této cílové skupině. Těmto subjektům brání v povšimnutí si problému především nedostatek informací a tudíž neuvědomění si izolace matek, nedostatek financí a možná i předsudky typu: „matka má být s malým dítětem doma a pečovat o domácnost“.

2.2 Aplikační cíl

Žádoucí stav: zvýšit informovanost členů veřejné správy, aby věnovali větší pozornost rodinám s dětmi, vymezili finance z rozpočtu na aktivity s tím spojené. Tato opatření by měla prospět rodinám s dětmi žijících v malých obcích.

Poznatky mé práce by se měly týkat životního stylu matek na RD, způsobů trávení volného času, faktorů, které ovlivňují jejich životní styl. Přiblížit jejich názory a osobní pocity na možnost mít volný čas a jakým způsobem ho trávit. Analyzovat aspekty života matek malých dětí (vyrovnání se s novou životní rolí, odchod ze zaměstnání, seberealizaci, mezilidské vztahy).

Výsledky výzkumu chci předložit organizacím veřejné správy daných obcí, na podkladě toho iniciovat změny v jejich povědomí, které povedou k zabývání se danou problematikou při plánovaných změnách v obcích.

2.3 Poznávací cíl

Jak rodičovství ovlivňuje životní styl současných matek na RD žijících v malých obcích?

Jaké faktory mají vliv na trávení jejich volného času?

3. METODIKA

3.1 Technika sběru dat

Pro zmapování životního stylu matek na rodičovské dovolené bylo použito kvalitativní výzkumné strategie, s použitím techniky polostrukturovaného dotazování. Tato technika sběru dat sestává z předem připraveného seznamu otázek nebo témat jež je nutné během rozhovoru probrat. (Hendl, 2005) Výzkumníkovou úlohou je pak nalézt významné struktury v množině všech proměnných, které respondent považuje za relevantní. (Disman, 2000)

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Základní soubor tvořily matky na rodičovské dovolené žijící v malých obcích – místních částech Třeboně. (Břilice, Přeseka, Stará Hlína, Nová Hlína, Holičky, Branná) Výzkumný soubor byl vybrán metodou „sněhové koule“, kdy výzkumník zvolil jednu respondentku a ta pak doporučila další. Dalším kritériem pro účast ve výzkumu bylo, aby respondentka žila v partnerském či manželském svazku (pokud by šlo o matku-samoživitelku, zkoumaný vzorek by nebyl homogenní) Předpokladem byla komunikativnost a ochota spolupracovat. Celkem se výzkumu zúčastnilo patnáct žen.

3.3 Proces sběru dat

Rozhovory probíhaly v období leden – březen 2014 v domácnostech jednotlivých matek, dva rozhovory se uskutečnily v cukrárně. Respondentky byly seznámeny s účelem rozhovoru, s dobrovolností účasti v tomto výzkumu, s jeho anonymitou. Před začátkem rozhovoru byla každá žena požádána o souhlas s nahráváním na diktafon. Délka rozhovorů se pohybovala v rozmezí 30 – 45 minut. Všechny rozhovory probíhaly bez přítomnosti partnerů respondentek, u některých byly přítomny jejich malé děti.

3.4 Metodika vyhodnocování dat

Záznamy rozhovorů byly přepsány do textové podoby. Dalším krokem bylo jejich pečlivé pročítání, rozřídění a redukce dat. Dále byla provedena klasifikace zásadních sdělení, data byla kategorizována a pro přehlednost zpracována do tabulek, které usnadňují organizaci získaných dat. V souladu s výzkumnými otázkami vzniklo deset kategorií: volný čas, koníčky před narozením dítěte, koníčky po narození dítěte, společenské kontakty, aktivity s dětmi, možnosti vyžití v obci, nedostatky v obci, osobní rozvoj, sociální opora a spokojenost. Rozhovory byly vedeny s cílem zjistit jak rodičovství ovlivňuje život současných matek na rodičovské dovolené, jaké faktory mají vliv na trávení jejich volného času?

3.5 Etický aspekt

Respondentky byly všechny jednotlivě seznámeny se záměrem a průběhem výzkumu. Před rozhovorem byli upozorněny na použití diktafonu a ubezpečeny, o tom, že tento záznam bude sloužit pouze k pozdějšímu převedení záznamu do textové podoby a následně zničen. Dále byly ubezpečeny o naprosté anonymitě získaných dat a tudíž nemožné identifikace výpovědi s jejich osobou. Z důvodu lepší orientace byla jednotlivým respondentkám přiřazena fiktivní jména.

4. VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE

4.1 Identifikační údaje

Tyto údaje se týkají všech respondentek ve výzkumu. Jedná se o souhrnné údaje, které vykazují obecné informace o výzkumném souboru. V následující tabulce je uveden věk dotazovaných, počet dětí a jejich věk, vzdělání respondentek, rodinný stav a profese, kterou vykonávaly před rodičovskou dovolenou.

Tabulka č.1

Respondentky	Věk	Počet dětí	Věk dětí	Vzdělání	Rodinný stav	Profese Před RD
Bára	32	2	5, 3	VŠ	vdaná	sociální pracovníce
Kristýna	34	2	9, 1	VŠ	vdaná	pečovatelka
Anna	32	3	9, 7, 7 měsíců	VŠ	vdaná	účetní
Vanda	37	3	14, 4, 7 měsíců	vyučená	vdaná	pečovatelka
Veronika	37	2	12, 2	SŠ	vdaná	pokojská
Aneta	32	2	5, 2	VŠ	vdaná	zapisovatelka u soudu
Ema	31	1	3	SŠ	vdaná	účetní
Tereza	34	2	8, 1	vyučená	vdaná	kuchařka
Eliška	36	2	4, 2	SŠ	vdaná	prodavačka
Soňa	38	2	14, 2	SŠ	vdaná	lesní dělnice
Iva	29	1	2	VŠ	svobodná	sociální pracovníce
Lucie	31	2	4, 1	SŠ	vdaná	zdravotní sestra
Táňa	26	1	1	VŠ	vdaná	zdravotní sestra
Nela	32	2	5, 3	SŠ	vdaná	pracovnice sázkové kanceláře
Jitka	30	2	4, 1	VŠ	vdaná	sociální pracovníce

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedeného vyplývá, že se výzkumu účastnilo celkem 15 žen – matek na rodičovské dovolené. Věková struktura respondentek se pohybuje v rozmezí od 26 do 38 let. Dotazované mají 1 až 3 děti, přičemž dvě třetiny dotazovaných žen mají dvě děti, tři z žen mají jedno dítě a dvě matky mají tři děti. Děti respondentek jsou ve věku od 7 měsíců do 14 let.

Seďm z dotazovaných uvedlo vysokoškolské vzdělání, šest středoškolské s maturitou a dvě jsou vyučené. Čtrnáct respondentek je vdaných, pouze jedna svobodná, žijící s otcem svého dítěte v nesezdaném soužití. Z profesí, které respondentky vykonávaly před rodičovskou dovolenou převládají ve více než polovině případů pomáhající profese jako je sociální pracovnice, pečovatelka, zdravotní sestra. Dále jsou zastoupeny profese: účetní, pokojská, prodavačka, pracovnice sázkové kanceláře, lesní dělnice, kuchařka a zapisovatelka u soudu.

4.2 Volný čas

Tabulka č.2

Respondentky	Množství volného času
Bára	1 hod. denně, dva dny v týdnu celé - pravidelně
Kristýna	večery, jedno dopoledne v týdnu - pravidelně
Anna	večery
Vanda	žádný, cca 1-2 do měsíce volný večer
Veronika	2 hod. odpoledne, večer
Aneta	2 hod. odpoledne, večer
Ema	žádný, max. 1 hod. týdně
Tereza	1-2 hod. denně, o víkendu i půl dne
Eliška	1-2 hod. denně, ale ne vždy
Soňa	žádný, max. 1 hod. denně
Iva	1 hod. denně
Lucie	2 hod. denně
Táňa	max. 1 hod. denně, o víkendu 2-3 hod.
Nela	1 hod. denně – není to pravidelné
Jitka	večery – ale, ne moc často

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Kolik volného času denně máte jen pro sebe, své zájmy a koníčky?*

Tabulka č.2 ukazuje množství volného času, který mají respondentky jen pro sebe a své osobní zájmy. Všechny dotazované se shodly na tom, že volného času je na rodičovské dovolené opravdu málo. Nejvíce volného času uvedla Bára, která má pro sebe celé dva dny v týdnu, kdy jsou děti pravidelně u prarodičů, v ostatní dny ji zbývá volna cca 1 hodina denně. Většina respondentek sdělila, že mají volno, když děti spí odpoledne a večer. Zároveň, ale připouštějí, že se obvykle najde nějaká práce v domácnosti, kterou je potřeba udělat, nebo jdou samy také spát.

Kristýna, Tereza a Táňa zmiňují větší množství volného času o víkendech, kdy se na péči o děti více podílí i partner či prarodiče. Naopak Soňa říká: *„O víkendu je to ještě horší, protože je doma ještě manžel a starám se i o něj. Prostě je to chlap a to jsou tři děti.“* Také Jitka uvedla: *„Čas pro sebe mám večer, když děti spí a manžel není doma. Moc často to nebývá.“* Nejméně volného času zbývá Emě, pouhá jedna hodina týdně, také Vanda říká, že čas pro sebe nemá prakticky žádný: *„Teď mám náročné období. No, občas se utrhnu a jdu s kamarádkou do kina, nebo na kafe, ale to je tak jednou dvakrát do měsíce.“*

Z výsledků vyplývá, že množství volného času matek na rodičovské dovolené závisí na několika faktorech. Především na míře podpory nejbližšího okolí zejména partnera a prarodičů, na jejich možnostech a ochotě pomoci s péčí o dítě či domácnost, dále na věku dítěte a v neposlední řadě i na schopnosti maminky umět si říci o pomoc. Svou roli hrají i spánkové návyky dítěte, například pokud potomek v noci špatně spí a matka k němu vstává, je velmi pravděpodobné, že svůj volný čas využije ke spánku, jelikož na nic jiného jí již nezbývají síly.

4.3 Koníčky před narozením dětí

Tabulka č.3

Respondentky	Koníčky před narozením dětí
Bára	psi, turistika, četba, pečení, canisterapie, kolo, přítel
Kristýna	ruční práce, lyže, brusle, plavání, kolo, četba, turistika, kultura
Anna	šití, aerobik, lyže, kolo, zahrádka
Vanda	zahrada, ruční práce, šití a různé vyrábění
Veronika	kolo, zahrada, psi, sauna, kavárna s přáteli
Aneta	sport, puzzle
Ema	sport
Tereza	hasič, motorka, výlety s kamarády, hospoda
Eliška	vyšívání, šití, vyrábění z korálků, z papíru, kolo
Soňa	vaření, četba, vyšívání, kolo, divadlo
Iva	sport (lyže, kolo, fitko, tenis, plavání)
Lucie	cvičení, hra na flétnu, kolo, procházky
Táňa	psi
Nela	kolo, brusle, aerobik
Jitka	hasič, aerobic, plavání, kolo, četba

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Jaké koníčky jste měla před narozením dítěte/dětí?*

V tabulce č. 3 jsou obsažena souhrnná data, která zachycují koníčky a záliby, kterým se respondentky věnovaly ještě před narozením prvního dítěte. Nejčastějším koníčkem dotazovaných žen před narozením prvního dítěte byl sport v různých formách. Nejvíce byla zmiňována jízda na kole, kterou uvedly jako svou zálibu celé dvě třetiny respondentek. Dalšími sportovními aktivitami byl aerobik, plavání, lyžování, bruslení, turistika, cvičení ve fitness centru a tenis. Třetina žen se ráda věnovala ručním pracím jako je vyšívání, šití, pletení, různé vyrábění z korálků nebo papíru.

Čtyři respondentky uvedly jako koníček četbu, další tři práci na zahradě. U tří žen byl hobby pes, jeho cvičení a procházky s ním, také canisterapie. Tereza a Jitka sdělily, že byly členky sboru dobrovolných hasičů. Dalšími zájmy byla kultura, především návštěvy divadla, kina, plesů. Dále návštěvy kavárny, hospody, sauny. Aneta skládala puzzle, Tereza jezdila na motorce. Vaření jako koníček uvedla pouze Soňa, pečení dortů bavilo Báru.

4.4 Koníčky po narození dětí

Tabulka č.4

Respondentky	Koníčky po narození dětí
Bára	psi, turistika, četba, trading, rodina, šamanismus, jízda na koni, canisterapie, kavárna, kultura, studium
Kristýna	ruční práce, zahrada, sport – nárazově, studium
Anna	lyže, kolo, zahrádka - nárazově
Vanda	zahrada, ruční práce, šití a různé vyrábění – v menší míře
Veronika	internet občas
Aneta	děti, četba
Ema	caravanning
Tereza	motorka, plesy, bowling - občas
Eliška	nemá
Soňa	divadlo - občas
Iva	dítě, cvičení, četba
Lucie	četba - občas
Táňa	psi
Nela	kolo, brusle
Jitka	četba - někdy

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Jakým koníčkům se věnujete nyní?*

Z tabulky č. 4 je vidět, jak se změnila a omezily koníčky respondentek po narození dítěte popř. dětí. Ve většině případů došlo ke značné redukci osobních koníčků, popřípadě ke změně na činnosti, které se dají podnikat i při dítěti/dětech. Eliška dokonce uvedla: „*svůj koníček teď nemám*“. Anna a Vanda sdělily, že koníčky mají pořád stejné, akorát je na ně méně času. Veronika také potvrzuje: „*Teď není moc času, když malá spí, tak si jdu taky lehnout. Večer občas sedím u internetu, to je tak všechno.*“ Také Soňa vypověděla: „*Na koníčky moc času není, tak to čtení a vyšívání by se dalo, ale zase když malej usne je plno jiný práce, která je potřeba udělat.*“

Aneta říká: „*Mým největším koníčkem jsou děti.*“ S tím souhlasí také Iva, která uvedla jako svůj koníček dítě. Ema se přeorientovala ze sportu na caravaning, kterému se může věnovat i s dítětem. Tereza sděluje, že jezdí na motorce a občas chodí na plesy, když babička pohlídá. Iva také připouští, že to, zda se bude věnovat svému koníčku závisí na tom jestli jí dítě někdo pohlídá: „*Teď se snažím cvičit doma, do fitka zatím nemůžu kvůli hlídání. Když manžel přijde večer domů, tak už nemám energii.*“ Svě aktivity velmi omezila i Lucie: „*Své koníčky teď nestihám, když je večer ten čas tak čtu.*“ Jitce zbyla z koníčků také pouze četba a to ještě jenom občas.

Táňa, která uváděla nedostatek času i před narozením dítěte, nyní nevidí zase tak velký rozdíl v možnosti věnovat se své zálibě – psům. Nela říká: „*Když usnou, stále zdrhám za sportem, to je můj jediný relax. S dětma to taky jde (věnovat se svým koníčkům) musí se člověk přizpůsobit.*“

Výjimkou je Bára, jejíž okruh zájmů se po narození dětí ještě rozrostl. Kromě koníčků jako je sport, kultura, četba, kynologie uvádí i neobvyklé záliby – šamanismus, studium alternativní medicíny a trading (obchodování na burze). Svě nové zájmy, přikládá životní situaci ve které se ocitla, kdy obě její děti mají potravinové alergie a ona se jim snaží pomoci alternativní cestou.

Aktivní je i Kristýna, která se věnuje ručním pracím, zahradě, sportu a studiu na VŠ, které také považuje za svůj koníček, říká: „*Věnuju se v podstatě těm samým koníčkům, (jako před narozením dětí) rozdíl je akorát v tom, že se musím přizpůsobit dětem. Nemám bohužel tolik času, kolik bych na všechno potřebovala, ale hrozně mně to baví, tak dost často tvořím i na úkor spánku, úžasně mně to naplňuje.*“

Získaná data v tabulce č. 4 ukazují souvislost s předchozím tématem volný čas, kde největší objem volného času jen pro sebe uvedly Bára a Kristýna. S tím také souvisí větší množství osobních koníčků, kterým se tyto dvě respondentky mohou věnovat. Většina dotazovaných uvedla, že má málo času pro své zájmy, z důvodu péče o dítě a domácnost, dále únavu, kdy volný čas využijí raději ke spánku.

4.5 Společenské kontakty

Tabulka č.5

Respondentky	Společenské kontakty
Bára	babičky a dědové, sestry rodina, švagrovo rodina, kamarádky
Kristýna	rodina, příbuzní, přátelé, spolužáci
Anna	známí, kamarádi, rodina, babička
Vanda	kamarádky
Veronika	občas kamarádky, babičky
Aneta	kamarádky
Ema	úzká rodina
Tereza	kamarádky, prarodiče, sestry rodina
Eliška	kamarádky
Soňa	sousedé – přes léto
Iva	prarodiče, bratrova rodina, sestřenice, občas kamarádky
Lucie	matka, kamarádky
Táňa	sestřenice, kamarádky, občas rodiče
Nela	příbuzní, kamarádky
Jitka	kamarádky

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *S kým trávíte dny(kromě manžela a dětí), máte dostatek společenských kontaktů?*

Dvě třetiny respondentek uvedlo jako svůj pravidelný společenský kontakt rodinu, jedna třetina se s rodinou nestýká, nebo pouze výjimečně. Většina dotazovaných tráví dny také s kamarádkami či známými. Téměř polovina respondentek má výhrady k četnosti nebo přílišné jednotvárnosti svých společenských kontaktů. Jitka uvedla: „*Kontakt s lidmi je samozřejmě omezený, většinou jde o maminky které jsou na rodičovské nebo již pracují. V zaměstnání jsem byla v kontaktu s lidmi celý den.*“ Také Aneta vypověděla: „*Pořád jsem v kontaktu se stejnýma lidma, kamarádky jsou taky všechny na rodičovský, řešíme jenom děti. Nemám nikoho s kým bych se mohla bavit o něčem jiném. Připadám si úplně otupělá, vynechává mi mozek.*“

Třetina respondentek zmiňuje pocity osamění či jakési izolace od společnosti. Kristýna uvedla: „*Občas si připadám docela izolovaná od světa, hlavně teď v zimě jak je brzo tma a manžel jezdí domů až večer. Někdy se docela těším až půjdu zase do práce-mezi lidi.*“ Také Eliška vyjadřuje nespokojenost: „*Někdy si připadám, že jsem jenom doma, nikam nepřijdu, hlavně když jsou děti nemocný, se nikam nedostanu.*“ Soňa uvedla: „*Jsem typ člověka co potřebuje lidi, občas mi to tu leze na mozek, potřebovala bych vypadnout, ale není možnost.*“ Táňa měla podobné pocity: „*Ten první půl rok jsem si připadala osamělá, že musím být pořád doma, nikam nemůžu. Teď je to lepší, syn je větší, už máme režim.*“

Pocity osamělosti či jednotvárnosti společenských kontaktů respondentek mohou mít více příčin, jednou z nich je například místo bydliště, jelikož v malých obcích mohou být možnosti společenského vyžití omezeny. Další je velké pracovní vytížení partnera, kdy se muž v domácnosti příliš nevyskytuje, také větší vzdálenost od původní rodiny či nedobré vztahy s ní. Svou roli hraje i životní styl a profese před nástupem na mateřskou, dále samozřejmě věk a zdravotní stav dítěte.

4. 6 Aktivity s dětmi

Tabulka č.6

Respondentky	Aktivity s dětmi
Bára	hry, procházky, výlety, jízda na koni, rafting, geocaching, kino, koncerty
Kristýna	brusle, lyže, bazén, výlety, voda, procházky
Anna	lyže, bazén, brusle, kola, vyrábění
Vanda	kino, procházky se psem, malování, vyrábění, hřiště, setkání na faře, lyže, voda
Veronika	procházky se psem, bazén, kolo, hopsárium
Aneta	kolo, hřiště, procházky, výlety, ZOO, hopsárium, Baby club
Ema	bazén, procházky, kolo, dětské kroužky v Dome dětí
Tereza	kolo, procházky, ZOO, zámky
Eliška	hřiště, kolo, tvoření, Baby club
Soňa	bazén, kolo, ZOO, výlety
Iva	bazén, hřiště
Lucie	kolo, bazén, hřiště, procházky
Táňa	kolo, bazén, hřiště, procházky
Nela	kolo, výlety, koupání, brusle, sáňky,
Jitka	hřiště, kino, bazén, karneval, jízda na koni

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Jaké aktivity podnikáte s dítětem/děťmi?*

Z výzkumu vyplynulo, že nejčastější aktivitou maminek, kterou s dětmi podnikají je jízda na kole, kdy nejmenší dítě sedí v dětské sedačce, popř. starší jede samo. Jízdu na kole uvedly dvě třetiny respondentek, stejně tak koupání v bazénu nebo jinde. Další často zmiňovanou činností byly i procházky, jako alternativa kola, pokud dítě ještě není schopno sedět v sedačce.

Polovina respondentek tráví čas s dětmi na dětském hřišti. Oblíbenými činnostmi jsou i různé výlety, lyžování, bruslení, kino, návštěvy ZOO a hopsária. Dále tvoření s dětmi, jízda na koni. Bára, Kristýna a Vanda sjíždějí v létě s dětmi řeku na raftech. Bára uvedla geocaching, což je hledání pokladů podle GPS navigace.

Aneta a Eliška navštěvují s dětmi Baby club v Domě dětí, kde se schází maminky s nejmenšími dětmi a společně něco tvoří, cvičí, děti se učí zvykat si na kolektiv. Vanda jako jediná z dotazovaných uvedla, že chodí s dětmi do kostela a na rodinná setkání na faře, kde bývá program pro děti.

Matky, které mají mezi dětmi větší věkový rozdíl zmiňují, že není jednoduché vymyslet činnost, která by vyhovovala všem. Kristýna říká: *„Právě jak mám ty děti věkově dál od sebe, tak teď zrovna není moc aktivit, které by bavily oba dva. Takže si dost často musíme s manželem děti rozdělit a každý se věnovat jednomu.“* Také Tereza potvrzuje: *„Je náročné sladit to tak, aby to bavilo oba. Manžel jde třeba se synem do zámku a já s malou jsme v zahradě, no prostě kompromis.“*

4.7 Možnosti vyžití v obci

Tabulka č.7

Respondentky	Možnosti vyžití v obci
Bára	žádné
Kristýna	žádné
Anna	hřiště, tenisové kurty, jednorázové akce (lampiónový průvod, den dětí, maškarní, pout')
Vanda	hřiště
Veronika	hřiště
Aneta	hřiště
Ema	hřiště
Tereza	hřiště
Eliška	hřiště, jednorázové akce (maškarní, lampiónový průvod, pálení čarodějnic)
Soňa	bruslařská dráha pro in-line
Iva	hřiště
Lucie	hřiště
Táňa	hřiště
Nela	hřiště
Jitka	hřiště

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Jaké jsou ve Vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?*

Většina respondentek se shodla, že jediným zařízením pro trávení volného času s dětmi v jejich obci je dětské hřiště, a to i přestože dotazované žijí v šesti místních částech Třeboně, situace je všude velmi podobná. Bára a Kristýna mají pocit, že v obci nejsou možnosti vyžití žádné. Anna a Eliška zmiňují kromě dětského hřiště ještě jednorázové akce, které se u nich v obci konají jako je maškarní, lampiónový průvod, pouť, pálení čarodějnic nebo den dětí. Soňa říká, že mají bruslařskou dráhu pro in-line bruslení, což ale není zrovna aktivita vhodná pro malé děti. Všechny respondentky se shodují, že za aktivitami pro jejich děti musejí dojíždět do města.

Některé matky upozorňují na špatné spojení do města a závislost na vlastní dopravě. Kristýna říká: „*Je tady špatný spojení, autobus jede jenom dvakrát denně. Člověk se bez auta nehne.*“ Soňa to vidí podobně: „*Člověk potřebuje pořád auto, městská jezdí málo.*“ Také Nela zmiňuje stejný problém: „*Dcerka chodí na gymnastiku, zumbu, musím ji vozit do Třeboně. Je tu jen bídný hřiště, takže stejně jsme pořád v Třeboni.*“

Relativně nejlépe jsou na tom matky z Břilic, protože mají do města nejbližší a vede tam cyklostezka. Respondentky z této místní části potvrzují, že se často dopravují s dětmi na kole, nebo pěšky s kočárkem, alespoň tedy v letním období. Aneta říká: „*My třeba vezmem kolo a do Třeboně si dojedem, abychom nebyli pořád na jednom hřišti. Je to pro nás sice výlet na celé odpoledne, ale pořád nejsme tak odříznutí jako ostatní vesnice.*“

4.8 Nedostatky v obci

Tabulka č.8

Respondentky	Nedostatky v obci
Bára	skaut
Kristýna	klubovna
Anna	klubovna
Vanda	mateřské centrum – v Třeboni
Veronika	lepší hřiště
Aneta	mateřské centrum – v Třeboni
Ema	mateřské centrum – v Třeboni
Tereza	klubovna, cvičení
Eliška	lepší hřiště
Soňa	cyklostezka, lepší autobusové spojení
Iva	mateřské centrum – v Třeboni
Lucie	klubovna
Táňa	lepší hřiště, cvičení
Nela	klubovna
Jitka	lepší hřiště, cyklostezka, lepší autobusové spojení

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce Co si myslíte, že ve Vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Tabulka č. 8 shrnuje názory respondentek o tom, co jim schází v místě bydliště pro naplňování aktivit s dětmi. Třetina dotazovaných se shodla na tom, že v obci chybí klubovna kde by se mohly scházet maminky s malými dětmi. Anna uvedla: „*Určitě tu chybí klubovna pro děti, kde by se mohly scházet a věnovat se nějakým tvůrčím aktivitám.*“ Tereza má podobnou představu: „*Chtělo by to dětský koutek s hračkami pro nejmenší děti, kde by byla i kuchyňka a posezení pro mamky a tam by se mohli scházet.*“ Také Lucie sděluje co jí v obci schází: „*prostory, pro rodiče s dětmi, kde by se dalo scházet, když není počasí. Musíme se takhle scházet u některé maminky.*“

Veronika se drží při zemi: „*Myslím, že tady na vsi je nereálné cokoliv požadovat, jsme tu s malými dětmi jenom dvě rodiny. Když tak si dojedem do Třeboně. Je fakt, že aspoň to hřiště by mohlo být vybavenější.*“ Také Eliška, Táňa a Jitka říkají, že by jim stačilo lepší hřiště. Zmiňují, že na hřištích chybí hlavně vybavení pro nejmenší děti, také údržba by mohla být lepší.

Vanda uvádí: „*chybí tady vlastně všechno, ale máme to blízko do Třeboně. Tam je všechno možné, ale chybí mi tam mateřský centrum.*“ Mateřské centrum v Třeboni postrádají také Aneta, Ema a Iva, uvádějí, že nejbližší je v Lomnici nad Lužnicí což je dost z ruky.

Soňa a Jitka se shodují na tom, že v jejich obci je velmi potřebná cyklostezka, nebo alespoň lepší autobusové spojení do města: „*neuškodila by cyklistická stezka. Lepší autobusové spojení Třeboň - Branná. Současné autobusové spojení je k pláči.*“ Říká Jitka. Tereza a Táňa by uvítaly v obci cvičení pro maminky s dětmi. Bára preferuje skautský oddíl: „*Myslím, že by bylo dobré kdyby tady fungoval zájmový kroužek ve smyslu skauta, kam by mohli chodit děti tady ze vsi třeba od 5 až do 16 let. Jezdily by na tábory, chodili na výpravy, starali se o vesnici.*“

4.9 Osobní rozvoj

Tabulka č.9

Respondentky	Osobní rozvoj
Bára	četba, prožitkové kurzy, šamanská setkání, studium přírodní medicíny, studium cizího jazyka, tradingové semináře
Kristýna	studium na VŠ
Anna	žádný
Vanda	četba, internet
Veronika	žádný
Aneta	žádný
Ema	četba
Tereza	internet
Eliška	internet
Soňa	žádný
Iva	žádný
Lucie	četba, internet
Táňa	četba
Nela	četba, internet
Jítka	žádný

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?*

Nejčastěji uváděnou činností, jejímž prostřednictvím se respondentky rozvíjejí byla četba nebo internet popř. obojí. Kristýna uvedla, že studuje dálkově vysokou školu. Nejvíce rozvojových aktivit zmiňuje Bára: „*Knihy o osobním rozvoji, návštěva různých prožitkových seminářů a kurzů – např. Silvova metoda kontroly mysli, šamanská setkání, Škola přírodní medicíny Kamatré, výuka cizího jazyka pomocí Silvovy metody, tradingové semináře.*“

Šest dotazovaných žen říká, že se nerozvíjí nijak. Nejčastěji uváděnou příčinou je nedostatek času a energie, některé pak mají pocit, že to nepotřebují. Soňa říká: *„já do lesa žádný rozvoj nepotřebuju.“* Jiné si naopak uvědomují, že návrat do zaměstnání nemusí být jednoduchý. Aneta sděluje: *„ musím se sebou něco začít dělat. Na podzim půjdu do práce, musím si hledat nové místo někde v okolí, kvůli dětem, dneska najít práci není jen tak.“* Také Iva má jasno: *„Poslední rok na mateřské si budu muset zopakovat všechny zákony atd. Blbnu.“*

Z výzkumu vyplývá, že dosažené vzdělání nemá příliš vliv na to zda se ženy na rodičovské dovolené nějakým způsobem věnují svému osobnímu rozvoji či nikoliv. Rozhodujícími faktory jsou opět množství volného času pro sebe, podpora partnera a nejbližších při péči o dítě a domácnost. Svou roli hraje také to, zda se žena po rodičovské dovolené bude vracet na svou pracovní pozici, nebo ji čeká hledání nového místa. Důležitá je i motivace, pokud má žena pocit, že se již rozvíjet nepotřebuje, může se dostavit rezignace k jakékoliv práci na sobě a osobním růstu.

4. 10 Sociální opora

Tabulka č.10

Respondentky	Sociální opora
Bára	manžel, babičky a dědové, kamarádka
Kristýna	manžel, babička, prababička, starší dcera
Anna	manžel, babička
Vanda	manžel, starší syn, prarodiče
Veronika	manžel, starší syn, babička
Aneta	manžel, babičky
Ema	manžel, prarodiče
Tereza	manžel, babičky, prababička, starší syn
Eliška	manžel, babičky a dědové
Soňa	manžel, starší syn
Iva	partner, babičky
Lucie	manžel, babičky
Táňa	manžel, prarodiče
Nela	manžel, prarodiče
Jitka	manžel, babičky

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Kdo Vám pomáhá s péčí o dítě a v jakém rozsahu?*

Všechny respondentky se shodují, že na péči o dítě se podílí především manžel popřípadě partner. Dále všechny kromě jedné mají nějakým způsobem oporu také v prarodičích, většinou babičkách dětí, ve dvou případech dokonce pomáhají i prababičky. Kristýna, Vanda, Veronika a Soňa zmiňují, že v menší míře se zapojují do péče i starší sourozenci. Jediná Soňa na prarodiče spoléhat nemůže říká: „*Maminku mám 300 km daleko.*“

Rozsah podpory je ovšem u jednotlivých respondentek značně odlišný. Velkou míru pomoci od rodiny s péčí o děti uvádí Bára: *„Babičky a dědové – podle potřeby jsou většinou k dispozici, plus nyní již pravidelně hlídají každé úterý a středu.“* Také Kristýna zmiňuje pravidelné hlídání: *„Teď máme domluvené jedno dopoledne v týdnu, kdy si mamka bere malého. Když jezdím na konzultace, hlídá manžel, má naplánované směny, tak abychom se u dětí vystřídali.“*

Z výzkumu dále vyplynulo, že míra podpory od nejbližší rodiny záleží nejen na dobrých vztazích, ale také na vzdálenosti od ní. Některé respondentky vypověděly, že bydlí společně s prarodiči. Aneta: *„rodiče bydlí dole, tak mi mamka pomůže průběžně když potřebuju. Dvakrát do měsíce jsou holky u druhé babičky na celé odpoledne a noc.“* Tereza má podporu také blízko: *„prababička bydlí tady naproti, pohlídají když potřebuju třeba nakoupit, abych malou nemusela vláčet sebou.“* Eliška: *„máme v domě babičku s dědou.“*

Nela bydlí s rodiči partnera: *„V baráku bydlíme s tchýní a tchánem. V akutních případech jsou ochotní pohlídat, ale jinak se příliš nepodílejí. Já mám všechny příbuzné daleko, takže mi dost chybí.“* Nižší míru podpory uvádí i Veronika, která říká: *„Převážně jsem s dětmi sama.“*

Pravidelnou, předem naplánovanou pomoc s péčí o dítě uvádí pouze Bára, Kristýna a Aneta. Ostatní respondentky se shodují, že pomoc nejbližší rodiny využívají spíše nárazově dle momentální potřeby a situace. Partneři dotazovaných žen se na péči o děti podílejí v závislosti na svých časových možnostech, podle toho jak jsou pracovně vytíženi.

4. 11 Spokojenost

Tabulka č.11

Respondentky	Co schází ke spokojenosti
Bára	klid v duši
Kristýna	společnost, více času pro sebe
Anna	více času pro sebe
Vanda	dostatek spánku
Veronika	více času pro sebe
Aneta	najít práci
Ema	nic
Tereza	více peněz
Eliška	více času pro sebe, odpočinek
Soňa	společnost
Iva	vlastní bydlení
Lucie	více času pro sebe
Táňa	společnost, více času pro sebe
Nela	najít práci
Jitka	více času pro sebe, více peněz

Zdroj: vlastní výzkum

Shrnutí dat k dílčí otázce *Existuje něco co Vám v současném životním období schází ke spokojenosti?*

Tabulka č. 11 ukazuje co dotazované ženy na rodičovské dovolené postrádají ke spokojenosti. Sedm respondentek se shodlo na tom, že jim schází především volný čas pro sebe. Další uvádějí nedostatek společnosti, peněz, odpočinku, Ivě schází vlastní bydlení a Báře klid v duši. Anetu a Nelu tíží to, zda najdou práci. Pouze Emě nechybí nic, říká: „*naplňuje mě to (mateřství), byla to moje volba.*“

Nedostatek volného času žen na rodičovské dovolené byl výše již několikrát zmiňován. Dotazované maminky ho opakovaně uváděly v souvislosti s koníčky, osobním rozvojem i spokojeností. Z výzkumu vyplývá, že volný čas, mají respondentky pouze tehdy, když děti spí (popř. jsou u prarodičů) a v domácnosti je vše hotové (což nebývá prakticky nikdy).

Tři respondentky hovoří o pocitech osamělosti. Kristýna uvedla: *„někdy si připadám osamělá. Občas se mi stává, že za celý den mluvím jenom s dětmi, v práci jsem byla zvyklá být celý den mezi lidmi.“* I Soňa postrádá kontakt s lidmi: *„Těším se do práce, přes facebook jsem ve spojení s lidma, ale není to ono. V práci jsme byli dobrá parta to bylo fajn.“*

Dalším uváděným faktorem, který narušuje spokojenost maminek byly finance. Nela vypověděla: *„na rodičovské jsem už 5 let a naše rodina je pořád na stejném příjmu a za tu dobu se všechno podstatně zdražilo“* Což potvrzuje i Jitka, která říká: *„7000 Kč rodičovské je opravdu výsměch.“* Některé matky se cítí unavené, zmiňují nedostatek spánku.

Bára postrádá klid v duši, říká: *„Ačkoliv mám v podstatě všechno, co jsem kdy chtěla, tak občas mívám velký (bezdůvodný) strach o děti. Občas se cítím hodně unavená, vyčerpaná. Mateřská dovolená mi podle mého názoru velmi prospěla, otevřela mi oči a začala jsem si sebe více vážit.“*

Aneta a Nela, kterým se pomalu blíží konec rodičovské dovolené, vyjadřují obavy z hledání zaměstnání, které půjde skloubit s dětmi. *„Do budoucna mě trápí, jestli tady seženu práci, abych zajistila děti. Souvisí to s místem našeho bydliště, je to tady se vším těžší – musíme dojíždět.“* Vypovídá Aneta. S tím souhlasí i Nela, jejíž pracovní pozice byla zrušena: *„najít pracovní uplatnění, je těžké s malými dětmi.“*

5. Diskuze

Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvalitativní výzkumnou strategii, jelikož jak uvádí Hendl (2005) její výhodou je získání hloubkového popisu případů. Nezůstává na jejich povrchu, ale provádí podrobnou komparaci případů, sleduje jejich vývoj a zkoumá příslušné procesy. Získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince, skupiny nebo fenoménu. Citlivě zohledňuje působení kontextu, lokální situaci a podmínky.

Jak již bylo uvedeno v metodice, výzkumu se zúčastnilo celkem 15 žen – matek na rodičovské dovolené ze šesti místních částí Třeboně. (Břilice, Přesecka, Stará Hlína, Nová Hlína, Holičky a Branná). Pět respondentek bylo z Břilic, čtyři z Branné, tři ze Staré a Nové Hlíny, dvě z Přesecky a jedna z místní části Holičky. Všechny ženy žily ve společné domácnosti s otcem svého dítěte/děti.

Prvním bodem zkoumání byl volný čas a vůbec možnost matek malých dětí mít pravidelně nějaký volný čas jen pro sebe. Většina respondentek se shodla na tom, že volného času mají velmi málo, některé dokonce téměř žádný. Marksová-Tominová (2009) však upozorňuje: Je důležité věnovat také určitý čas sobě a svému osobnímu růstu, jelikož spokojená matka znamená spokojené dítě. Naopak frustrovaná matka svou nespokojenost přenáší i na dítě. Také Buriánek (2001) sděluje, že volný čas je statkem prakticky a za všech okolností vzácným a jeho efektivní využití má obrovský význam.

Nedostatek volného času respondentky zdůvodňují péčí o dítě a domácnost, která spočívá ve většině případů téměř zcela na nich. Shodují se v tom, že volný čas by mohly mít, když děti spí, zároveň však připouštějí, že tento čas většinou věnují péči o domácnost popřípadě spánku. Tuto skutečnost potvrzuje i Maříková (2010): Pro většinu rodin stále platí, že žena vykonává naprostou většinu domácích prací. I když participace mužů alespoň na některých domácích pracích vzrůstá, muži vynakládají na domácnost stále daleko méně času než ženy.

Dvě respondentky uvedly, že se mohou spolehnout na pravidelné hlídání ze strany prarodičů, což jim umožňuje mít plánovaně čas pro sebe. Tři dotazované mají více času o víkendech, kdy se do péče o dítě zapojuje partner ve větší míře než v týdnu. Naopak pro jednu respondentku znamená přítomnost manžela větší zátěž: „*O víkendu je to ještě horší, protože je doma ještě manžel a starám se i o něj.*“

Rydvalová a Junová (2011) sdělují, že pro muže může být zpočátku těžké postarat se sám o dítě, ale zároveň mu to poskytuje výbornou příležitost k tomu, aby se svými dětmi navázal hlubší vztah bez dohledu partnerky, aby si skrze vlastní zkušenost ověřil, že práce doma je fyzicky i psychicky náročná. A co je důležité, matka se bude opět těšit na své děti, bude pro ně mít víc trpělivosti a energie. Také Abbott (2005) zdůrazňuje, že zapojení obou rodičů do péče o dítě v ranném věku má zásadní význam pro jeho budoucí vývoj.

Dalším tématem byly koníčky a zájmy, kterými se ženy zabývaly před narozením svého prvního dítěte. Nejčastějším koníčkem byl sport v různých formách, dále ruční práce, četba, práce na zahradě, psi, kultura. Dvě respondentky byly členky sboru dobrovolných hasičů. Většina žen byla docela aktivních.

Následující otázka: „*Jakým koníčkům se věnujete nyní?*“ však vyvolala v mnoha případech rozpačité ticho či smích. Ukázalo se, že narození dítěte u naprosté většiny dotazovaných matek zcela ukončilo nebo značně omezilo možnost věnovat se osobním zálibám. Jako důvody byly uváděny především nedostatek volného času, jak již bylo řečeno, nedostatek energie cokoliv podnikat, popř. obojí. Některé matky zmínily, že jejich koníčkem je nyní dítě.

Šmolka (2009) však podotýká: Není vhodné vzdávat se svých zájmů, přátel a kontaktů, říkat si, že pár let člověk vydrží a pak se k nim zase vrátí. Opak bývá většinou pravdou. Také Pávková (2002) potvrzuje, že kvalitní osobní záliby jsou pro člověka celoživotní oporou a existují životní období, kdy se to projevuje obzvláště výrazně např. mateřská dovolená.

Je zajímavé, že většina respondentek redukcí osobních koníčků vnímá jako danou, neměnnou skutečnost, která je po narození dítěte nutnou samozřejmostí. Rydvalová, Junová (2011) uvádějí: Stereotyp dokonalé matky je, že se matka svému dítěti stoprocentně a obětavě věnuje. Je však důležité občas integrovat do svého života osobní volno. Nejen, že to pomůže matce, ale ovlivní to celou rodinu. Pomýšlet na vlastní duševní i fyzickou pohodu není projevem sobecké matky.

Maříková (2000) říká, že prostor pro chování ženy v době rodičovské dovolené dost výrazně vymezuje někdo jiný než ona sama. Často to dělá buď manžel nebo její dítě, respektive její vnitřní ohledy na dítě. Přestože žena ustupuje ze své pozice a svých ambicí leckdy dobrovolně, vyvstává otázka zda není tato dobrovolnost vnucená kulturním a sociálním prostředím, které vytváří bariéry a limity pro její chování.

Výjimku tvořily dvě respondentky, které již při dotazu na volný čas vypověděly, že mají pravidelné hlídání ze strany prarodičů. Obě se věnují svým koníčkům nadále, u jedné se dokonce okruh zájmů během rodičovské dovolené ještě rozrostl. To potvrzuje i Marksová-Tominová (2009): Možnost matky na rodičovské dovolené věnovat se nějaké své aktivitě mimo domov, většinou záleží na míře podpory a pomoci jejích nejbližších (občasné pohlídání dětí, pomoc v domácnosti apod.)

Dále jsem se ptala na to s kým maminky tráví dny (kromě manžela a dětí), zda mají dostatek společenských kontaktů. Dvě třetiny respondentek vypovědělo, že se pravidelně stýká se svou původní rodinou nebo rodinou partnera, jedna třetina se s rodinou vůbec nestýká, nebo pouze výjimečně. Většina dotazovaných tráví dny také s kamarádkami či známými. Také Říčan (2006) říká, že nejdůležitější složkou života jsou blízké rodinné a přátelské vztahy.

Téměř polovina respondentek má výhrady k četnosti nebo přílišné jednotvárnosti svých společenských kontaktů. Některé zmiňují nedostatek nových podnětů: *„Pořád jsem v kontaktu se stejnýma lidma, kamarádky jsou taky všechny na rodičovský, řešíme jenom děti. Nemám nikoho s kým bych se mohla bavit o něčem jiném. Připadám si úplně otupělá, vynechává mi mozek.“*

Třetina respondentek zažívá někdy pocity osamění či jakési izolace od společnosti, jako důvody uvádějí absenci partnera v domácnosti, kdy je muž hodně pracovně vytížen, dále nemoci dětí, kdy s nimi nemohou třeba i několik týdnů ven. Některé matky zmiňují, že jim chybí pracovní kolektiv. Toto potvrzuje i Pávková (2002), která uvádí: V době mateřské nebo rodičovské dovolené pociťuje mnoho žen nedostatek sociálních kontaktů, cítí se být často samy pouze s malým dítětem.

Dalším zkoumaným tématem byly aktivity, které podnikají maminky s dětmi ať už samy či s partnerem. Nejčastější činností byla jízda na kole, uvedly ji celé dvě třetiny respondentek, stejně tak koupání v bazénu. Další oblíbenou činností byly i procházky, hraní na dětském hřišti, různé výlety, bruslení, kino, návštěvy ZOO a hopsária. Dále tvoření s dětmi, jízda na koni. Také sezónní aktivity jako rafting, lyžování apod. Je patrné, že k činnostem, které měly matky dříve samy v oblibě nyní vedou i své děti. Pávková (2002) sděluje: Rodiče jsou pro své děti prvními vzory, děti se od nich učí žít určitým způsobem, přebírají a napodobují jejich životní styl

Celkově uvádí většina respondentek aktivity dost podobné, což je zřejmě dáno podobným věkem jejich dětí, také tím, že všechny žijí v jedné lokalitě – místních částech Třeboňska. Zde jsou vhodné podmínky pro například výše uvedenou jízdu na kole, procházky, koupání nebo hry na dětském hřišti, přičemž tyto činnosti jsou i finančně nenáročné.

Šafr a Patočková (2010) potvrzují: Existuje řada faktorů, které ovlivňují trávení volného času, jako například pohlaví, věk, fáze životního cyklu, vzdělání, sociální postavení, charakter, profese, velikost a vliv primární a současné rodiny, zdravotní stav, množství volného času, finanční a časová dostupnost volnočasových aktivit atd.

Dále jsem se zajímala jaké mají rodiny s dětmi možnosti vyžití ve své obci pro aktivní trávení volného času s dětmi. Většina dotazovaných uvedla, že jediným zařízením pro trávení volného času s dětmi v jejich obci je dětské hřiště. I přestože dotazované žijí v šesti místních částech Třeboně, situace je všude velmi podobná.

Všechny respondentky se shodují v tom, že za aktivitami pro své děti musejí dojíždět do města. Dojíždění za zájmovými činnostmi do města může být pro mnohé matky s malými dětmi komplikované, vzhledem k tomu, že většina otců dojíždí za prací vlastním autem. Pokud tedy rodina nevlastní dvě auta, popřípadě nemá-li žena řidičské oprávnění, může nastat problém, jelikož městská doprava jezdí zřídka jak už bylo řečeno. Záleží také na tom jak je místní část vzdálena od centra Třeboně.

Dunovský (1999) upozorňuje, že velice záleží na kvalitě společných chvil rodičů s dětmi, na tom jak společný čas stráví, jelikož v rodinách výrazně ubývá společně tráveného času a společné činnosti. Také Buriánek (2001) souhlasí, že společné činnosti v rodině působí příznivě na celkový sociální vývoj dítěte, naopak prázdné trávení volného času vystupuje jako rizikový faktor.

Ptala jsem tedy, co by si maminky představovaly, že by v jejich obci mělo být zřízeno pro aktivity rodin s dětmi. Třetina respondentek měla jasno, že v obci schází klubovna, kde by se mohly scházet matky s malými dětmi, jelikož pokud není hezké počasí nemají kam jít. Další návrhy byly: lepší hřiště, cvičení pro matky s dětmi, skautský oddíl. Téměř čtvrtina dotazovaných se shodla na tom, že v Třeboni postrádají mateřské centrum. Ve dvou případech by matky uvítaly alespoň cyklostezku do města a také lepší autobusové spojení.

Dalším tématem byl osobní rozvoj matek na rodičovské dovolené. Jako nejčastější činnost, kterou se maminky rozvíjejí byla uváděna četba popřípadě internet. Dvě respondentky uvedly, že studují, z důvodu zvýšení své stávající kvalifikace, ale i proto, že se o daný obor zajímají a studium považují za svůj koníček. Šest žen vypovědělo, že se nerozvíjí nijak. Důvody byly uváděny opět již výše zmiňované – nedostatek volného času, nedostatek energie, v jednom případě pak dotazovaná sdělila, že se rozvíjet nepotřebuje.

Rydvalová, Junová (2011) sdělují, že žijeme v době pestré nabídky osobnostního rozvoje a ten by v jakékoliv formě měl patřit k našemu životu. Dobrou zprávou pro rodiče je, že velkou část mohou realizovat přímo se svými dětmi.

Rozdíl v přístupu k osobnímu rozvoji byl patrný především mezi ženami, kterým rodičovská dovolená spěje ke konci a těmi které mají toto období z větší části ještě před sebou. Některé maminky si uvědomují, že návrat do zaměstnání nemusí být jednoduchý, zejména pokud je čeká hledání nového pracovního místa.

Jedna respondentka vyjádřila rezignaci ke svému rozvoji, kdy dává rodině přednost před kariérou: *„Nerozvíjím se...Já jsem dřív dělala účetní, ale s dítětem to bylo moc náročné, uzávěrky dlouho do noci a samé stresy. Pak jsem uklízela na lázních, po práci jsem měla klid a hlavně čistou hlavu. K tomu účetnictví už se asi nevrátím, se třema dětma...“*

Tuto skutečnost potvrzuje i Maříková (2000), která říká: O ženě pracující matce se obvykle předpokládá, že bude mít malé pracovní ambice a že se bude spíše snažit zabezpečit chod rodiny, než pracovat naplno.

Dále mně zajímalo, kdo a v jakém rozsahu pomáhá respondentkám s péčí o dítě. Všechny dotazované se shodly v tom, že na péči o dítě se s nimi podílí především jejich partner. Což potvrzuje i Argyle (2013), který říká, že nejvyšší míru opory poskytuje ženě její partner. Míra a rozsah pomoci se v jednotlivých rodinách značně lišila, zejména díky různému pracovnímu vytížení otců. Marksová-Tominová (2009) uvádí: Každopádně doporučuji zapojit tatínka do péče o dítě hned od narození. Není důvod, proč by se tatínek nemohl naučit mimiko převlékat, přebalovat a koupat. Nemyslím si, že by muži měli pro tyto činnosti menší talent než ženy. Také Maříková (2008) říká, že oba rodiče jsou stejně potencionálně schopni o své dítě pečovat.

Jako další zdroj sociální opory a pomoci uvedly respondentky (kromě jedné) prarodiče, především pak babičky, které také pomáhají s dětmi. Některé matky zmiňují, že žijí s rodiči ať už svými či partnerovo v jednom domě což má své klady i zápory. I Švejcar (2003) sděluje, že babička bývala vždy důležitým členem rodiny a účastnila se výchovy dětí.

Marksová-Tominová (2009) uvádí, že je dobré mít na paměti, že pomoc ze strany prarodičů není povinností, ale spíše projevem jejich dobré vůle. V případě partnera však jde o jinou situaci, stejně jako žena i on je rodičem, má tedy vůči svým dětem tytéž povinnosti.

Šmolka (2009) zdůrazňuje, že pomoc dalších osob při péči o dítě je důležitá, jelikož partnerskému vztahu jenom prospěje, pokud si mohou rodiče dopřát i v této životní fázi nějaké společné prožitky mimo stěny domova, např. kino, divadlo či setkání s přáteli.

Posledním zkoumaným tématem byla spokojenost respondentek v současném životním období. Téměř polovina dotazovaných se shodla na tom, že ke spokojenosti jim schází více volného času pro sebe. Pávková (2002) také potvrzuje, že možnost mít volný čas je pro pocit osobní spokojenosti velmi důležitá, říká: volný čas je základním lidským právem a nikomu nesmí být upírán. Významně přispívá ke kvalitě života, jelikož podporuje celkové zdraví a pohodu.

Tři matky uvedly, že jim chybí společnost, někdy se cítí osamělé. Také Rydvalová, Junová (2011) konstatují, že během doby péče o dítě mohou matky pociťovat určitou izolaci od společnosti, nedostatek sociálních kontaktů a naléhavou potřebu být mezi lidmi. I Výrost, Slaměník (2008) považují potřebu sociálního kontaktu za základní lidskou potřebu.

Dvě respondentky tíží to, zda naleznou práci, jelikož se jim blíží konec rodičovské dovolené. Křížková, Vohlídalová (2008) rovněž souhlasí, že současná situace na trhu práce značně přispívá k znevýhodnění rodičů při návratu po rodičovské dovolené na trh práce. Mnoho matek se přitom setkává s projevy diskriminace a to i přesto, že zaměstnavateli je toto jednání zakázáno. Nejčastěji se jedná o diskriminaci na základě pohlaví, věku a rodinného stavu.

Dvě dotazované zmínily jako důvod nespokojenosti nedostatek peněz. Dudová (2008) upozorňuje na to, že rodičovský příspěvek bývá často jediným příjmem, který matky pečující doma o malé děti mají k dispozici. Vzhledem k tomu, že muž se v tomto období stává jediným živitelem rodiny, musí se žena jinak se všemi potřebami obracet na něj. Což může vytvářet mocenské nerovnováhy v páru a mít negativní dopady nejen na ženu, ale i partnerství samotné.

Jedna žena uvedla, že jí schází vlastní bydlení. Jedna z maminek zmínila, že postrádá klid v duši, jelikož někdy pociťuje velký (bezdůvodný) strach o děti. Pouze jedna respondentka vypověděla, že je v současném životním období zcela spokojena.

6. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit jak rodičovství ovlivňuje životní styl současných matek na rodičovské dovolené žijících v malých obcích na Třeboňsku a jaké faktory mají vliv na trávení jejich volného času. Domnívám se, že tato problematika byla zmapována v co možná nejširší komplexnosti, především díky vstřícnosti respondentek, které velmi poctivě a ochotně odpovídaly na mé otázky.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že rodičovství zásadně ovlivňuje životní styl matek především v aspektech volného času, osobních koníčků, seberealizace a osobního rozvoje. Současné maminky na rodičovské dovolené se svým dětem hodně věnují, snaží se s nimi aktivně trávit společný čas. Bohužel jak jsem zjistila, až na malé výjimky, některé potřeby matek zůstávají tak trochu stranou. Ve většině případů kapacita na své zájmy, koníčky a osobní rozvoj ženám při péči o domácnost a děti (někdy i manžela) už prostě nezbývá.

Dalším faktorem, který má vliv na životní styl těchto maminek je i místo jejich bydliště. Všechny respondentky vypověděly, že musí řešit dojíždění do města ať už za aktivitami pro své děti, tak svými, jelikož v daných obcích nejsou téměř žádné možnosti vyžití. S tím souvisí i další běžné věci jako obstarávání nákupů, lékař, dojíždění otců za prací atd. V souvislosti s dojížděním pak narážejí matky na problém, jelikož městská doprava jezdí zřídka, je tedy nutné mít doma k dispozici auto. Z některých místních částí navíc nevedou ani cyklostezky do centra Třeboně.

Co se týká druhé výzkumné otázky, tak na trávení volného času matek na rodičovské dovolené žijících v malých obcích na Třeboňsku má vliv několik faktorů současně. Především je to míra sociální opory, kterou mají ve svém partnerovi a širší rodině, také vzdálenost od původní rodiny. Dále je to místo bydliště a v neposlední řadě i osobnost samotné maminky, její ambice a motivace, schopnost udržet si své záliby i po narození dítěte.

Z provedeného výzkumu lze obecně sestavit obraz toho, jak žijí maminky na rodičovské dovolené v malých obcích na Třeboňsku. Nastiňuje jakým způsobem tráví tyto ženy svůj volný čas i dny s rodinou, jaké mají potřeby, možnosti, přání i vztahy s okolím. Cíl práce se tedy podařilo naplnit.

Možné způsoby řešení vidím ve zvýšení informovanosti členů veřejné správy daných obcí, aby věnovali větší pozornost rodinám s dětmi, vymezit finance z rozpočtu na aktivity s tím spojené. Tato opatření by měla prospět rodinám s dětmi žijících v malých obcích. Výsledky výzkumu chci předložit organizaci veřejné správy města Třeboně, na podkladě toho iniciovat změny v povědomí zastupitelů, které povedou k zabývání se danou problematikou při plánovaných změnách v obcích.

7. Seznam použitých zdrojů:

- ABBOTT, L. and A. LANGSTON. *Birth to three matters: supporting the framework of effective practice*. Maidenhead: McGraw-Hill International, 2005. 178 s. ISBN 0- 335-21540-8.
- ARGYLE, M. *The Scientific Study of Social Behaviour*. London: Routledge, 2013. 258 s. ISBN 978-0-415-83874-0.
- BACUS, A. *První rok vašeho dítěte*. Praha: Portál, 2005. 159 s. ISBN 80-7367-029-1.
- BARTÁKOVÁ, H. a V. KULHAVÝ. *Rodina a zaměstnání II. Mladé rodiny*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2007. 82 s. ISBN 978-80-87007-62-4.
- BEAVER, M. et al. *Babies and Young Children: Certificate in Child Care and Education*. United Kingdom: Nelson Thornes, 2002. 378 s. ISBN 0-7487-6579-4.
- BRANTZEN, H. *Mehr als Worte und Gefühle: Liebe leben int Partnerschaft, Ehe, Familie*. Freiburg im Breisgau: Herder, 2002. 240 s. ISBN 3-451-27274-1.
- BAUMANN, U. *Paar-und Familienwelten im Wandel*. Zurich: Theologischer verlag Zurich, Gellner Christof (Hrsg.), 2007. 233 s. ISBN 978-3-290-20034-3.
- ČERMÁKOVÁ, M. a kol. *Podmínky harmonizace práce a rodiny v České republice*. Sociologický ústav AV ČR, 2002. 115 s. ISBN 80-7330-026-5.
- ČSÚ [online]. 5. 4. 2013 [cit. 2014-02-50]. *Gender: Základní pojmy*. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_pojmy
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3 vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
- DUFFKOVÁ, J., L. URBAN a J. DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2007. 125 s. ISBN 978-80-7251-266-9.
- DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie: Vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. 284 s. ISBN 80-7169-254-9.
- GILLERNOVÁ, I. a kol. *Psychologické aspekty změn v české společnosti*. Praha: Grada, 2011. 256 s. ISBN 978-80-247-2798-1.
- HAJDUCH, O. [online]. 13. 7. 2010 [cit. 2014-02-20]. *Sídla ČR*. Dostupné z: <http://www.hajduch.net/cesko/sidla>

- HAŠKOVÁ, H. a J. POMAHAČOVÁ. *Rodičovství a bezdětnost ve vybraných časopisech pro ženy a muže*. Sociologický ústav AV ČR, 2006. 107 s. ISBN 80-7330-111-3.
- HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: Současné trendy*. Praha: Portál, 2008. 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
- HOHNE, S. a kol. *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010. 108 s. ISBN 978-80-7416-059-2.
- HRUŠÁKOVÁ, M. a Z. KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: Doplněk, 2006. 398 s. ISBN 80-7239-192-5.
- CHALOUPKOVÁ, J. *Rodinné a pracovní dráhy mladých: holistická perspektiva*. Sociologický ústav AV ČR, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7330-169-9.
- JANDOUREK, J. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2397-6.
- JARKOVSKÁ, L., K. LIŠKOVÁ a I. ŠMÍDOVÁ. *S genderem na trh: rozhodování o dalším vzdělání patnáctiletých*. Brno: Sociologické nakladatelství, 2010. 220 s. ISBN 978-802-1052-970.
- KARSTEN, H. *Ženy – muži*. Praha: Portál, 2006. 183 s. ISBN 80-7367-145-X.
- KEBZA, V. a I. ŠOLCOVÁ. Sociální opora jako významný protektivní faktor. *Československá psychologie*, 1999, vol. XLIII, no. 1, s. 19-38. ISSN 0009-062X.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KREIDL, M. [online]. 3. 12. 2003 [cit. 2013-12-01]. *Manželství a sociální změna: Mění se v současné české společnosti pravidla výběru partnera?* Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=170&lst=111>
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*. 2 vyd. Praha: Portál, 2010. 195 s. ISBN 978-807367-726-8.
- KŘÍŽKOVÁ, A. a kol. *Práce a péče*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 163 s. ISBN 978-80-86429-94-6.

- KŘÍŽKOVÁ, A. a kol. *Pracovní a rodinné role a jejich kombinace v životě českých rodičů: plány versus realita*. Sociologický ústav AV ČR, 2006. 105 s. ISBN 80-7330-112-1.
- KŘÍŽKOVÁ, A. a K. PAVLICA. *Management genderových vztahů*. Praha: Management Press, 2004. 155 s. ISBN 80-7261-117-8.
- KUCHAŘOVÁ, V. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006. 112 s. ISBN 80-87007-18-2.
- KUCHAŘOVÁ, V. a kol. *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2009. 128 s. ISBN 978-80-7416-041-7.
- LANGMEIER, J. a D. KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- MARKSOVÁ-TOMINOVÁ, M. *Rodina a práce – jak je sladit a nezbláznit se*. Praha: Portál, 2009. 160 s. ISBN 978-80-7367-615-5.
- MAŘÍKOVÁ, H. a kol. *Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe...* Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. 446 str. ISBN 978-80-7419-025-4.
- MAŘÍKOVÁ, H. [online]. 2010 [cit. 2013-11-04]. *Péče o děti jako genderová aktivita?* Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=390&lst=120>
- MAŘÍKOVÁ, H. a kol. *Proměny současné české rodiny: rodina-gender-stratifikace*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 170 s. ISBN 80-85850-93-1.
- MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994. 98 s. ISBN 80-85282-83-6.
- MATĚJČEK, Z. a Z. DYTRYCH. *Jak a proč nás trápí děti*. Praha: Grada, 1997. 187 s. ISBN 80-7169-587-4.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 161 s. ISBN 80-86429-19-9.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 384 s. ISBN 978-80-7367-502-8.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 312 s. ISBN 978-80-7367-331-4.

- Město Třeboň [online]. 2014 [cit. 2014-02-20]. *Místní části Třeboně*. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/mistni-casti-trebone.html>
- MIŠÍKOVÁ, J. *Základy sociologie rodiny*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. 55 s. ISBN 80-7042-291-2.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
- MPSV [online]. 2013 [cit. 2013-11-20]. *Slučitelnost profesních a rodinných rolí*. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14472>
- MUCHA, I. *Sociologie: základní texty*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 2007. 302 s. ISBN 978-80-86391-26-7.
- MUSICK, K. Cohabitation, nonmarital childbearing, and the marriage process. *Demographic Research*, 2007, vol. 16, no. 9, s. 249-286. ISSN 1435-9871.
- Novinky. cz [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2013-12-01]. *Školek je málo, rodiče hledají jiné cesty k hlídání dětí*. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/320198-skolek-je-malo-rodice-hledaji-jine-cesty-k-hlidani-deti.html>
- OAKLEYOVÁ, A. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. 171 s. ISBN 80-717-8403-6.
- OLÁH, L. S. a E. M. BERNHARDT. [online]. 2008 [cit. 2013-09-03]. *Sweden: Combining childbearing and gender equality*. Dostupné z: <http://www.demographic-research.org/Volumes/VO/19/28/19-28.pdf>
- PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.
- PETRUSEK, M. a J. BALON. *Společnost naší doby*. Praha: Academia, 2011. 155 s. ISBN 978-80-200-1965-3.
- PEUCKERT, R. *Familienformen in sozialen Wandel*. Wiesbaden: VS Verlag, 2008. 431 s. ISBN 978-3-531-15721-4.
- PLZÁK, M. *Žena a muž*. 2 vyd. Praha: MOTTO, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7246-3657.
- PLZÁK, M. *Manželská tonutí*. 3. vyd. Praha: MOTTO, 2010. 119 s. ISBN 978-80-7246-504-0.

- POLI, O. *Maminky, které milují příliš: jak nevychovat tyrany ani rozmazlence*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 182 s. ISBN 978-80-7195-224-4.
- PREKOP, J. *I rodiče by měli dělat chyby*. Praha: Portál, 2010. 106 s. ISBN 978-80-7367-766-4.
- PREKOP, J. *Jak být dobrým rodičem: krůpěje výchovných moudrostí*. Praha: Grada, 2001. 83 s. ISBN 80-247-9063-7.
- RABUŠICOVÁ, M. a L. RABUŠIC. *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 339 s. ISBN 978-80-210-47792.
- RADVANOVÁ, S. The helpless family. *Journal of Nursing, social studies and public health*, 2011, vol. 2, no. 1-2, s. 110-113. ISSN 1804-1868.
- RYDVALOVÁ, R. a B. JUNOVÁ. *Jak sladit práci a rodinu...a nezapomenout na sebe*. Praha: Grada, 2011. 152 s. ISBN 978-80-247-35-78-8.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.
- SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 219 s. ISBN 978-80-7367-250-8.
- SIROVÁTKA, T. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. Brno: Albert, 2006. 279 s. ISBN 80-732-6104-9.
- ŠAFR, J. a V. PATOČKOVÁ. Trávení volného času v České republice ve srovnání s evropskými zeměmi. *Naše společnost*, 2010, č. 2, s. 21-27. ISSN 2336-1646.
- ŠÍDLO, L. Obyvatelstvo české republiky na začátku nového tisíciletí. *Kontakt*, 2013, vol. XV, no. 3, s. 289-302. ISSN 1212-4117.
- ŠMOLKA, P. *Jak přežít mateřskou*. Praha: Grada, 2011. 106 s. ISBN 978-80-247-30837.
- ŠMOLKA, P. *Muž a žena-návod k použití*. Praha: Portál, 2009. 160 s. ISBN 978-80-7367-573-8.
- ŠMOLKA, P. a J. MACH. *Manželská a rodinná trápení*. Praha: Portál, 2008. 191 s. ISBN 978-80-7367-448-9.
- ŠPAČEK, O. a J. ŠAFR. [online]. 2008 [cit. 2013-12-01]. *Odlíšnosti kulturního vkusu společenských vrstev - co nás baví ve volném čase?* Dostupné z: http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/153_socioweb_6_08

- ŠRAJER, J. a L. MUSIL. *Etické kontexty sociální práce s rodinou*. Brno: ALBERT, 2008. 150 s. ISBN 978-80-7326-145-0.
- ŠVEJCAR, J. a kol. *Péče o dítě*. 14.vyd. Praha: JUDr. Blanka Havlíčková – NUGA, 2003. 399 s. ISBN 80-85903-15-6.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.
- VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2007. 356 s. ISBN 978-80-246-0841-9.
- VALDROVÁ, J. *Abc feminizmu*. Brno: Nesehnutí, 2004. 232 s. ISBN 80-903-2283-2.
- VÍTEČKOVÁ, M. a I. BRABCOVÁ. Nesezdané soužití-součást proměny rodiny. *Kontakt*, 2010, vol. XII, no. 4, s. 488-499. ISSN 1212-4117.
- VOHLÍDALOVÁ, M. a H. MAŘÍKOVÁ. Rozpady kohabitací, rozvody manželství: jiné a/nebo stejné sociální fenomény?. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2011, č. 2.,s. 3-13. ISSN 1213-0028.
- VÝROST, J. a I. SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. 408 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

8. Klíčová slova

Matka

Rodina

Rodičovská dovolená

Volný čas

Životní styl

Vesnice

9. Přílohy

Respondentka Bára

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

32 let, 2 děti (4 a 2 roky) VŠ, sociální pracovnice

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Je to různé, ale ve všední den obvykle od 19 hod do odchodu do postele se mohu věnovat sobě. Většinou ale trávím čas s manželem a dětmi, úklidem apod. Takže čas, který věnuji jen pro sebe – tak hodinu denně. Dva dny v týdnu mám pro sebe celé, to si bere děti pravidelně babička. O víkendech to záleží na domluvě. Obecně si přizpůsobujeme program a dělíme péči o děti s manželem, tak abychom měli oba volný čas i jen sami pro sebe, na své koníčky. Ale většinu času trávíme společně.

Jaké koníčky jste měla před narozením dítěte?

Kynologie, turistika, knihy o osobním rozvoji, přítel (nynější manžel), pečení dortů, canisterapie

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Kynologie, turistika, knihy o osobním rozvoji a přírodní medicíně, rodina, trading, šamanismus, občas jízda na koni, občas canisterapie, návštěva kaváren s kamarádkami a manželem, občas kino, divadlo, koncert. Při RD jsem rok studovala Školu přírodní medicíny Kamatré. Obě děti mají potravinové alergie, tak hledám alternativní cestu jak jim pomoci. 2 roky se vzdělávám v tradingu (obchodování na burze) –můj koníček a zároveň budoucí profese

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Manžel, občas širší rodina (babičky a dědové, sestry rodina, švagrovo rodina), kamarádky, psi

Jaké aktivity podnikáte s dětmi?

Hry, procházky, výlety, zkoušení různých možností využití volného času pro děti – jízda na koni, jízda na raftu, kino, koncerty, nyní i geocaching

Jaké jsou ve Vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Přímo v obci žádné, ale v nedalekém městě – různé kroužky

Co si myslíte, že ve Vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Myslím, že by bylo dobré kdyby tady fungoval zájmový kroužek ve smyslu skauta, kam by mohli chodit děti tady ze vsi třeba od 5 až do 16 let. Jezdily by na tábory, chodili na výpravy, starali se o vesnici. Děti by to spojilo, skamarádili by se, mluvily jsme o tom z holkama (ostatní maminky), že by to bylo fajn. Chtělo by to, ale nějaký prostory, kde by se děti mohly scházet a taky vedoucí. Všechno je to o penězích.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Knihy o osobním rozvoji, návštěva různých prožitkových seminářů a kurzů – např. Silvova metoda kontroly mysli, šamanská setkání, Škola přírodní medicíny Kamatré, výuka cizího jazyka pomocí silvovy metody, tradingové semináře

Kdo Vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel – když je doma - takže tak po 18 – 19 hod ve všední dny (ve 20 hod děti chodí spát) a o víkendech společně. Babičky a dědové – podle potřeby jsou většinou k dispozici, plus nyní již pravidelně hlídají každé úterý a středu, abych měla čas se připravovat na budoucí profesi tradera. Kamarádka – občas odveze staršího syna na kroužek, občas vezme děti na procházku (celkově tak 1 - 2x do měsíce)

Existuje něco co Vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Klid v duši. Ačkoliv mám v podstatě všechno, co jsem kdy chtěla, tak občas mívám velký (bezdůvodný) strach o děti. Občas se cítím hodně unavená, vyčerpaná. Mateřská dovolená mi podle mého názoru velmi prospěla, otevřela mi oči a začala jsem si sebe více vážit a tím i zvolila budoucí profesi, která mě baví, rozvíjí a nevyžaduje žádného šéfa. Po předchozí zkušenosti, kdy jsem zažívala doslova šikanu od šéfa, si vážím toho, že budu mít naprosto volné zaměstnání, kde budu pracovat jen sama za sebe.

Respondentka Kristýna

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

34 let, 2 děti (9, 1), VŠ, pečovatelka

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

To je různé, když je manžel doma, tak víc, protože mi pomůže s malým (pracuje na směny), když slouží, tak se prakticky celý den věnuji dětem a domácnosti. Syn je ještě malý, takže mi zabere veškerý čas. Večery už mívám většinou pro sebe - cca od dvacáté hodiny, než jdu spát, to je tak tři hodiny. Pak jedno dopoledne v týdnu mám hlídání.

Jaké koníčky jste měla před narozením dítěte?

Ruční práce, sport (plavání, lyže, brusle, jízda na koni, na kole, rafting), turistika, výlety, četba, občas kultura (plesy, divadlo, kino), cestování.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

V podstatě těm samým, rozdíl je akorát v tom, že se musím přizpůsobit dětem. Hodně mě teď chytly ty ruční práce- háčkuju, pletu, šiju, to se přece jenom při dětech docela dá. Máme nový dům, tak je pro mě koníčkem i jeho zařizování a vylepšování a práce na zahradě. Nemám bohužel tolik času, kolik bych na všechno potřebovala, ale hrozně mně to baví, tak dost často tvořím i na úkor spánku, úžasně mně to naplňuje. Dalším mým koníčkem je i studium – dodělávám si VŠ.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, někdy s rodinou, příbuznými, přáteli, spolužáky. Občas si připadám docela izolovaná od světa, hlavně teď v zimě jak je brzo tma a manžel jezdí domů až večer. Někdy se docela těším až půjdu zase do práce-mezi lidi.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Právě jak mám ty děti věkově dál od sebe, tak teď zrovna není moc aktivit, které by bavily oba dva. Takže si dost často musíme s manželem děti rozdělit a každý se věnovat jednomu. Je to blbý, ale zase nechceme omezovat dceru. S dcerou teď chodíme bruslit, nebo na lyže, do bazénu. Jinak všichni společně jezdíme na výlety, v létě na vodu, chodíme na procházky.

Jaké jsou ve Vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

No tady žádné, to musíme do města. Zrovna jsme to řešili na začátku školního roku, dcera chtěla chodit na nějaký kroužek do Domu dětí, ale autobus zrovna v tu dobu nejede. Nakonec jsme to vyřešili tak, že vždycky ve čtvrtek když má tu keramiku, tak manžel jede do práce autobusem a nechá mi doma auto, abych ji mohla odvézt a zase pro ni dojet. Je tady špatný spojení, autobus jede jenom dvakrát denně. Člověk se bez auta nehne.

Co si myslíte, že ve Vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

No jak jsem řekla, tady žádný možnosti vyžití nejsou. Chtělo by to aspoň klubovnu, kde by se mohly maminky s malými dětmi scházet. Když byla dcera malá, chodila jsem s ní do baby klubu, bylo to fajn, zacvičily jsme si, popovídaly s ostatními, ale to jsme bydleli ještě ve městě.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Studium na vysoké škole, budu si muset hledat novou práci.

Kdo Vám pomáhá s péčí o dítě a v jakém rozsahu?

Manžel se snaží dětem věnovat, když je doma, ale má stále dost práce na baráku. Jinak občas moje matka hlídá děti, když chceme večer někam jít, ale to není moc často. Teď máme domluvené jedno dopoledne v týdnu, že si bere malého, abych se mohla věnovat práci do školy. Když jezdím na konzultace, hlídá manžel, má naplánované směny, tak abychom se u dětí vystřídali. Potom ještě moje babička někdy přijde vozit kočárek, teď v zimě ale moc ne, je brzy tma. Starší dcera malého také občas pohlídá, když potřebuju nutně odběhnout, ale tak maximálně půl hodiny. Mám strach, aby se něco nestalo, malý je dost živý, chvilku neposedí.

Existuje něco co Vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Asi společnost, někdy si připadám osamělá. Občas se mi stává, že za celý den mluvím jenom s dětmi, v práci jsem byla zvyklá být celý den mezi lidmi. Potom mi vadí, že mám pořád málo času, všechno dělám ve spěchu.

Respondentka Anna

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

32 let, 3 děti (6 měsíců, 7, a 9 let), VŠ, účetní

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Přes den žádný, až když jdou děti spát, tak dokud neusnu. Dlouho nevydržím, tak asi dvě hodiny.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Šití, aerobik, lyže, kolo, zahrádka.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Lyže, kolo, zahrádka, ale jenom nárazově, nemám na to čas.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Manžel, známí, kamarádi, rodina, babička.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Lyžujeme, chodíme do bazénu, na brusle, kola, vyrábíme různé věci.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Je tady hřiště pro děti, tenisové kurty a potom takové ty jednorázové akce jako je lampiónový průvod, den dětí, maškarní, pout'. Všeho se účastníme.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Určitě klubovna pro děti, kde by se mohli scházet a věnovat se nějakým tvůrčím aktivitám.

Jakým způsobem se věnujete svému seberozvoji?

Asi nijak...dřív jsem aspoň četla, teď už ne, není čas. Pokud je trochu času věnuju se dětem.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel, babička pohlídá malého tak 1-2 týdně, buď je u nás a já si dělám co potřebuju, nebo vozí kočárek.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Víc volného času pro sebe.

Respondentka Vanda

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

37 let, 3 děti (6 měsíců, 4, a 14 let), vyučená, pečovatelka

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Žádný, teď mám náročné období. No, občas se utrhnu a jdu s kamarádkou do kina, nebo na kafe, ale to je tak jednou dvakrát do měsíce.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Tak hlavně zahrada, ruční práce, šití a různé vyrábění.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Koníčky mám pořád stejné, akorát je na ně méně času.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Manžel, kamarádky z farnosti.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Tak to je různé podle věku. S nejstarším synem je to hlavně kino a procházky se psem. S malýma jezdím do Lomnice do mateřského centra Klubíčka, malujeme, něco vyrábíme, chodíme na hřiště a ke kamarádkám. Taky máme rodinná setkání na faře, kde je program pro děti. Teď zrovna nás tam čeká pizzování, každý přinese pizzu a bude soutěž o tu nejlepší, pak budeme vyrábět svíčky – hromničky. Jinak celá rodina jezdíme v zimě na lyže a v létě na vodu.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Tady není nic, pouze dětské hřiště.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Já to asi nedokážu posoudit, chybí tady vlastně všechno, ale máme to blízko do Třeboně. Tam je všechno možné, ale chybí mi tam mateřské centrum, to musíme jezdit až do Lomnice.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Četba, internet, při předchozí mateřské jsem chodila na počítačový kurz.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel, starší syn mi hodně pomůže s těma malýma. Mamka minimálně, ke tchýni jezdí starší kluci jednou ročně na týden.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Dostatek spánku, jinak jsem spokojená

Respondentka Veronika

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

37 let, 2 děti (12 a 2), SŠ, pokojská

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

No žádný, jenom když malá spí, to je tak dvě hodinky odpoledne a pak večer po osmé.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Hodně jsem jezdila na kole, taky mně bavila práce na zahradě, chodila jsem se psi na cvičák a jednou týdně do sauny s holkama, potom jsme vždycky zašli na kafe.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Teď není moc času, když malá spí, tak si jdu taky lehnout. Večer občas sedím u internetu, to je tak všechno.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Tak s manželem, občas kamarádky, babičky.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Tak syn už je velký, ten už má většinou svůj program. Občas jdeme na procházku se psi, nebo na kolo, do bazénu. Máme hodně práce kolem baráku, děti tu mají trampolínu, v létě bazén, je tady zábavy dost, tak nikam nemusíme. S malou občas jezdíme do Českých Budějovic do hopsária.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Jenom dětské hřiště, tady nic jiného není, musíme buď do Třeboně nebo do Budějovic.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Myslím, že tady na vsi je nereálné cokoliv požadovat, jsme tu s malými dětmi jenom dvě rodiny. Když tak si dojedem do Třeboně. Je fakt, že aspoň to hřiště by mohlo být vybavenější, není tam ani taková ta houpačka s popruhy pro malé děti. Minule, když tam měnili písek, slíbili, že ji přivezou, ale nic se neděje.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Nerozvíjím se..při první rodičovské jsem chodila na počítačové kurzy do knihovny, ale teď nikam nedojíždím, není čas. Já jsem dřív dělala účetní, ale s dítětem to bylo moc náročné, uzávěrky dlouho do noci a samé stresy. Pak jsem uklízela na lázních, po práci jsem měla klid a hlavně čistou hlavu. K tomu účetnictví už se asi nevrátím, se třema dětma...

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Tak manžel pohlídá, je vedle v dílně, tak když potřebuju malou mu tam dám. Starší syn jí taky chvíli zabaví. Babička chodí ven s kočárkem, teď v zimě teda ne. Převážně jsem s dětmi sama.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Ne, dětičky mě naplňují, práce mi nechybí. Možná jak jsem měla ty děti dýl, tak mi to nechybí. Styk s lidmi mám, no možná bych šla ráda občas do té sauny...

Respondentka Aneta

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

32 let, 2 děti (5 a 2), VŠ, zapisovatelka u soudu

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Tak 2 hodky odpoledne, když malá spí, pak večer, když děti usnou to je kolem deváté, ale stejně většinou potřebuju něco udělat doma.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Nic moc a teď už vůbec nic. S manželem dokud jsme byli sami, tak jsme docela sportovali – kolo, procházky a tak. Ráda jsem skládala puzzle, teď co mám děti tak skládám tak o deseti dílcích. (smích)

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Mým největším koníčkem jsou děti, procházky s nimi. Na mateřské jsem se naučila číst mnohem víc než předtím. Když děti usnou až v 9, tak všechny filmy jsou už v půlce, tak si vezmu tu knížku.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, kamarádkami. Pořád jsem v kontaktu se stejnýma lidma, kamarádky jsou taky všechny na rodičovský, řešíme jenom děti. Nemám nikoho s kým bych se mohla bavit o něčem jiném. Připadám si úplně otupělá, vynechává mi mozek.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Jezdíme na kole, starší dcera už jezdí sama, malou vozím na sedátku, chodíme na hřiště, procházky. Společně celá rodina jezdíme na výlety třeba do ZOO, nebo Hopsária. Do bazénu se moc často nedostanem, teď v zimě jsme pořád samej kašel nebo rýma. S malou jezdím každý týden do Třeboně do Baby klubu v Domě dětí.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Dohromady nic, jedno hřiště, procházky, kolo.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Tady by se asi nic nechytlo, my třeba vezmem kolo a do Třeboně si dojedem, abychom nebyli pořád na jednom hřišti. Je to pro nás sice výlet na celé odpoledne, ale pořád nejsme tak odřízlí jako ostatní vesnice. V Třeboni chybí mateřské centrum a nějaké kryté hřiště pro děti, když není počasí není co dělat.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Momentálně nijak, nemám na nic čas, ale musím se sebou něco začít dělat. Na podzim půjdu do práce, musím si hledat nové místo někde v okolí, kvůli dětem, dneska najít práci není jen tak.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel a babičky, rodiče bydlí dole, tak mi mamka pomůže průběžně když potřebuju. Dvakrát do měsíce jsou holky u druhé babičky na celé odpoledne a noc.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Jsem spokojená s tím jak teď žijem, do budoucna mě trápí, jestli tady seženu práci, abych zajistila děti. Souvisí to s místem našeho bydliště, je to tady se vším těžší – musíme dojíždět.

Respondentka Ema

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

31 let, 1 dítě (3), SŠ, účetní

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Žádný, maximálně hodinu týdně

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Sport

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Caravaning, jezdíme s karavanem, celá rodina.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S úzkou rodinou.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Dětské kroužky v Domě dětí, plavání, procházky, kolo.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Žádné, maximálně hřiště.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Mateřské centrum.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Žádným, maximálně si přečtu něco na netu, když mě potká něco co nevím.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel, prarodiče.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Ne, naplňuje mě to (mateřství), byla to moje volba, i když nemám tolik času na sebe.

Respondentka Tereza

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

34 let, 2 děti (8 a 1,5), vyučená, kuchařka

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Když přijde manžel z práce tak 1-2 hodiny, o víkendu třeba i půl dne když potřebuju, babičky pohlídají.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Hasič, motorka, výlety s kamarády, hospoda.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Tak pořád ta motorka, když babička pohlídá, v létě bychom chtěli jet na celý týden s partou. S manželem chodíme na plesy, občas zavolám kolegyním z práce a jdeme na bowling.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, kamarádkama, ale nemají tolik času. Je mi to doma dlouhý, při první mateřské jsme se setkávaly častěji, s prarodiči – babička bydlí vedle, občas se setrou a její rodinou.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

V létě jezdíme na kole, teď přes zimu procházky kolem rybníka, ZOO, zámky... Je náročný sladit to tak, aby to bavilo oba. Manžel jde třeba se synem do zámku a já s malou jsme v zahradě no prostě kompromis.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Jenom dětský hřiště, když to porovná, třeba sestra taky bydlí v malém městě (Lišov) tak je to tam vybavenější, v Třeboni je všechno strašně drahý ty kroužky a přitom tam není nic moc.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Chtělo by to dětský koutek s hračkami pro nejmenší děti, kde by byla i kuchyňka a posezení pro mamky a tam by se mohli scházet. To právě funguje v tom Lišově, ženských se vždycky domluví několik, půjčí si klíč za mírný poplatek a sejdou se v koutku. Uvažujeme, že tam budeme dojíždět i s cestou to vyjde pořád levněji. Nebo dobrý by bylo třeba cvičení od Sokola pro rodiče s dětmi – za malý poplatky.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Nic nestíhám zprávy a tak, pak si to čtu na internetu. Uvažuju, že bych si dodělala školu, ale zatím čas není. Abych se mohla učit se synem angličtinu, musím sednout k počítači a učit se tu výslovnost. My jsme měli s manželem ve škole oba němčinu. Učitelka mi říká až bude syn v devítce, že budu umět anglicky.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Nejvíce manžel, babičky, prababička bydlí tady naproti, pohlídají když potřebuju třeba nakoupit, abych malou nemusela vláčet sebou, nebo jí dám babičce do kočárku. Syn jí taky chvíli zabaví, když potřebuju.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Naštěstí jsme všichni zdraví, tak asi víc peněz, všechno je strašně drahý.

Respondentka Eliška

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

36 let, 2 děti (4 a 2), SŠ, prodavačka

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Jé, no moc ne..tak 1-2 hodiny denně, když se pošťestí a babička pohlídá. Manžel hodně pracuje, babička se zase stará o prababičku, tak to není lepší ani o víkendu. Večer jdu většinou spát s dětma, jsem unavená.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Hlavně ruční práce, vyšívání, šití, vyrábění z korálek, z papíru a pak jízdu na kole.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

S dětma vyrábíme, svůj koníček teď nemám.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Kamarádky, s malým chodím do Baby clubu. Někdy si připadám, že jsem jenom doma, nikam nepřijdu, hlavně když jsou děti nemocný, se nikam nedostanu.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Chodíme na písek, na hřiště. Dcerku učíme jezdit na kole, tvoříme z modelíny, vyrábíme. S malým chodím do Baby clubu, dcera chodí do Klubíčka, hodně dětem čtu.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Akorát hřiště, procházky a pak ty jednorázové akce co pořádají hasiči jako je maškarní, lampiónový průvod, pálení čarodějnic – to je docela dobré.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Ted' mě nic nenapadá, možná by mohla být lepší údržba hřiště, taky tam chybí vybavení pro nejmenší děti.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Nijak, občas po večerech , když vyjde čas se snažím něco dělat na počítači, já jsem s ním předtím moc neuměla, ale jinak nic.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Hodně manžel a máme v domě babičku s dědou – tak oni, nebo přijedou moji rodiče. Je to jak kdy, když se poštěstí tak babička pohlídá i celé odpoledne, není to stejné.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Víc volného času a odpočinek.

Respondentka Soňa

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

38 let, 2 děti (14 a 22 měs.), SŠ, lesní dělnice

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Žádný, nebo tak maximálně hodinu denně, o víkendu je to ještě horší, protože je doma ještě manžel a starám se i o něj. Prostě je to chlap a to jsou tři děti.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Vaření, čtení, vyšívání, jízda na kole, divadlo.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Na koníčky moc času není, tak to čtení a vyšívání by se dalo, ale zase když malej usne je plno jiný práce, která je potřeba udělat. Občas zvládnou to divadlo s kamarádkou, když manžel večer pohlídá, jinak toho moc není.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, přes léto je to lepší, scházíme se se sousedy. Jsem typ člověka co potřebuje lidi, občas mi to tu leze na mozek, potřebovala bych vypadnout, ale není možnost.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Občas bazén s oběma, kolo – malej na sedačce, ZOO, výlety a tak...Teď pojedeme na masopust.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Tady žádné, můžeme jít tak leda do lesa na procházku, člověk potřebuje pořád auto, městská jezdí málo. Jo teď jsem vzpomněla – máme tady bruslařskou dráhu pro inline, ale to není pro malé děti.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Stačilo by, aby tady vedla cyklostezka do města, nebo autobus aby jezdil častěji, nebo aspoň dětské hřiště.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Žádným – já do lesa žádný rozvoj nepotřebuju.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Starší syn občas vezme malýho ven, nebo manžel o víkendu. Maminku mám 300 km daleko.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Lidi – společnost, zábava. Těším se do práce, přes facebook jsem ve spojení s lidma, ale není to ono. V práci jsme byli dobrá parta to bylo fajn.

Respondentka Iva

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

29 let, 1 dítě (21 měsíců), VŠ, sociální pracovnice

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Tak jednu hodinu denně než usne a než jdu spát já. Když usne po obědě, tak dělám co je potřeba doma. Partner má náročnou práci na čas, je živnostník, tak jsem na to většinu dne sama.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Sport – lyže v zimě, kolo, fitko, tenis, plavání

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Miminko. Po porodu jsem měla potíže, takže jsem nemohla sportovat. Teď se snažím cvičit doma, do fitka zatím nemůžu kvůli hlídání. Když manžel přijde večer domů, tak už nemám energii, čtení.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Hodně s prarodiči z mé i partnerovi strany, o víkendech s bratrovou rodinou – mají taky syna. Ve stejné vesnici bydlí i moje sestřenice, která má taky klučíka, tak chodíme na procházky, občas kamarádky.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Bazén, malý se učí na tříkolce, hřiště. Malý nechce chodit, jsem z toho nešťastná je to moje první dítě, když vidím na hřišti jak ty roční děti cupitaj a náš nic, je mi to líto. Ostatní maminy na nás koukaj...

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Jenom hřiště, máme svou hospodu, tak chodíme na své hřiště. Fotbalový hřiště je zamčený.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

V Třeboni chybí mateřský centrum, kde by se mohly scházet mámy s dětma, hlavně v zimě není kam jít.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Nulovým, ten první rok byl náročný, jezdili jsme s malým po doktorech, ale už bych měla. Poslední rok na mateřské si budu muset zopakovat všechny zákony atd. Blbnu.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Partner, když je doma uvaří, pohlídá, vykoupe. Babičky taky pohlídnou cca tak dvakrát týdně, když někam potřebuju.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Vlastní bydlení. Zatím bydlíme u manželových rodičů, v nejbližší budoucnosti bychom chtěli stavět, zatím se to komplikuje.

Respondentka Lucie

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

31 let, 2 dítě (4, 1), SŠ, zdravotní sestra

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Tak večer, tak dvě hodiny, když děti usnou, přes den vůbec. O víkendu je to stejné, i když je manžel doma, pořád je práce kolem baráku. I když si babička vezmou malou, stejně mám práci kolem malého.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Chodila jsem cvičit, hrála jsem v souboru na flétnu, jízda na kole, procházky.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Své koníčky teď nestíhám, když je večer ten čas tak čtu.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, když přijde z práce, s mojí mamkou a kamarádkami co mají děti. Práce a styk s lidma mi nechybí.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Jezdíme na kole, bazén, hřiště, procházky

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Tady není nic, kromě hřišťátka, pak jediné do té Třeboně, do Dětského domu.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

To hřiště by mohlo být lepší a hlavně prostory, pro rodiče s dětmi, kde by se dalo scházet, když není počasí. Musíme se takhle scházet u některé maminky.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Četba, články na internetu, jinak asi nic.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Manžel, když je doma a babičky, cca tak 5 hodin týdně

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Možná víc času na sebe a své zájmy.

Respondentka Táňa

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

26 let, 1 dítě (15 měsíců), VŠ, zdravotní sestra

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Skoro žádný, tak maximálně hodinu, o víkendu třeba 2-3 hodiny.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Hlavně psi, zvířata, neměla jsem moc času.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Pořád těm psům a dítěti, jinak nic.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Sestřenka, kamarádky, občas s rodiči. Ten první půl rok jsem si připadala osamělá, že musím být pořád doma, nikam nemůžu. Teď je to lepší, syn je větší, už máme režim.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Kolo, bazén, procházky, hraní na hřišti.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Asi žádné, jenom hřiště, jinak nic. Bývala tam školka, teď už není.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Lepší hřiště pro menší děti, je tam hodně maminek, aspoň nějaké cvičení s dětma kdyby bylo.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Maximálně čtení odborných článků v časopisech, spíš si připadám, že hloupnu, věci které pro mě byly samozřejmě musím hledat v knížkách.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

Nejvíc manžel, o víkendu třeba i půl dne, v týdnu tak dvě hodiny večer. Když někam potřebujeme oba, tak rodiče.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Možná větší kontakt s lidmi se kterými jsem se stýkala dřív. Taky mi vadí, že musím pořád chvátat, třeba při nákupu – nikdy si nemůžu v klidu všechno projít.

Respondentka Nela**Věk, počet dětí, vzdělání, profese**

32 let, 2 děti (5, 3), SŠ, pracovnice v sázkové kanceláři

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Kolik si urvu, málo, záleží jak je doma manžel, je hodně pracovně vytížen. Denně tak hodinu, když to usne. O víkendech je to ještě horší, všichni jsme spolu a snažíme si to užít. Je to individuální, u nás není nic pravidelného.

Jaké koníčky jste měla před narozením dětí?

Kolo, brusle, aerobik.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

To mi zůstalo pořád, když usnou, stále zdrhám za sportem, to je můj jediný relax. Jezdila jsem na bruslích i kočárkem, na kolech taháme děti. Večer v létě to jde, když večer usnou, je dlouho vidět. S dětma to taky jde (věnovat se svým koníčkům) musí se člověk přizpůsobit.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

S manželem, příbuznými, kamarádkami. Mám docela dost známých, osamělá si ani nepřípadám. Většinou máme každý den něco domluveno. Sice jsem si musela své aktivity vydobýt, ale díky tomu mám kontakt s lidma. Už se těším do práce, jsem trochu workholik.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

Kolo, různé výlety, podle počasí – koupání, brusle, sánky. Snažím se, aby když se manžel vrátí z práce měl děti k dispozici, potřebné věci si zařídím dopoledne, abychom odpoledne mohli už společně někam vyrazit, aby ten čas mohl trávit s nima.

Jaké jsou ve vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Jediný co tady je tak dětské hřiště, jinak nic všechno v Třeboni. Dcerka chodí na gymnastiku, zumbu, musím ji vozit do Třeboně. Je tu jen bídný hřiště, takže stejně jsme pořád v Třeboni.

Co si myslíte, že ve vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Tady není místo kde bychom se mohly sejít mamky s malýma dětma – třeba ve školce. Chtělo by to místo třeba v tý školce, kde by si mohly děti zvykat na kolektiv. Když není počasí, tak mamky nemají kam jít. Děti potřebují kontakt s ostatníma dětma, aby si zvykly, pak je to pro ně šok, když jdou do školky.

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Čtení knížek, hledám práci po internetu. Rozhoduju se jestli budu chodit na kurz angličtiny, protože půjdu do práce. Budu hledat novou, protože tady zrušili moji pozici.

Kdo vám pomáhá s péčí o děti a v jakém rozsahu?

V baráku bydlíme s tchýní a tchánem, ale péče o děti je z 90 % na mně. V akutních případech jsou ochotní pohlídat, ale jinak se příliš nepodílejí. Já mám všechny příbuzné daleko, takže mi dost chybí. Manžel má rodiče starší (ostatní vnoučata mají už dospělé), takže je to pro ně překážka. Těch dětí už tady bylo moc, už to mají odbyté. Pomáhá mi manžel.

Existuje něco co vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Práce – najít pracovní uplatnění, na rodičovské jsem už 5 let a naše rodina je pořád na stejném příjmu a za tu dobu se všechno podstatně zdražilo. Ale je to těžké s malými dětmi.

Respondentka Jitka

Věk, počet dětí, vzdělání, profese

30 let, 2 děti (4, 1), VŠ, sociální pracovnice

Kolik volného času denně máte jen pro sebe?

Čas pro sebe mám večer, když děti spí a manžel není doma. Moc často to nebývá.

Jaké koníčky jste měla před narozením dítěte?

Jsem člen sboru dobrovolných hasičů Branná, tam jsme s manželem byly několikrát do měsíce. Taky aerobic, plavání, jízda na kole a literatura.

Jakým koníčkům se věnujete nyní?

Pouze literatura a to jen někdy.

S kým trávíte dny (kromě dětí)?

Jednou, dvakrát do týdne se dopoledne sejdeme s ostatními maminama co jsou ve vsi taky na rodičovské dovolené na kávu. Kontakt s lidmi je samozřejmě omezený, většinou jde o maminky které jsou na rodičovské nebo již pracují, ale scházíme se na hřišti. V zaměstnání jsem byla v kontaktu s lidmi celý den.

Jaké aktivity podnikáte s dítětem?

V současné době jsou naše aktivity trochu omezené, musíme se přizpůsobit mladšímu dítěti. Takže zatím jen hřiště, tu a tam nějaký karneval a když je doma tatínek a hlídá mladší dítě, tak ještě kino a bazén, ojedinele jízda na koni. Pokud je pěkné počasí jsem s dětma co nejvíce venku.

Jaké jsou ve Vaší obci možnosti aktivního trávení volného času s dětmi?

Hřiště pro děti, procházky, jízda na kole, houbaření,

Co si myslíte, že ve Vaší obci schází ve vztahu k aktivitám pro rodiny s dětmi?

Lepší hřiště. Více chodníků a neškodila by cyklistická stezka. Lepší autobusové spojení Třeboň - Branná. Současné autobusové spojení je k "pláči".

Jakým způsobem se věnujete svému osobnímu rozvoji?

Žádným. Zatím nemám čas. Všechn čas mi zaberou děti a zbytek péče o domácnost.

Kdo Vám pomáhá s péčí o dítě a v jakém rozsahu?

Nejvíce manžel, po příchodu z práce se dětem hodně věnuje. Babičky pouze tu a tam pohlídají nebo vyzvednou ze školky.

Existuje něco co Vám v současném životním období schází ke spokojenosti?

Více času jen pro sebe a více peněz. 7000 Kč rodičovské je opravdu výsměch.